

www.musavat.com

MUSAVAT

Xəbər
Gələn aydan
pensiyalar
bu qədər
artacaq
yazısı səh.10-da

Qurucusu: Rauf Arifoğlu Gündəlik qəzet 31 dekabr 2025-ci il - 6 yanvar 2026-cı il Çərşənbə № 239 (8849) Qiyməti 60 qəpik

Gündəm

AZAL təyyarəsinin vurulması beynəlxalq məhkəmədə

6 ay ərzində
razılaşma olmasa,
Bakı növbəti
instansiya üz
tuta bilər

yazısı səh.6-da

MDB-nin baş katibindən ilginc açıqlamalar

yazısı səh.6-da

AI-92 5 qəpik, dizel 10 qəpik bahalaşdı

yazısı səh.2-da

Bakı və İrəvana "orden mesajı"

yazısı səh.7-da

Sərhədimizdəki AI müşahidəçilərinin sülh minnəti

yazısı səh.8-da

Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı yenə ərazi iddiası

yazısı səh.7-da

İranın "qələmini" yenə "qırdılar?" - bölgəmizə təhlükə

yazısı səh.9-da

Cərimələrlə bağlı qərar verildi

yazısı səh.10-da

Çexiya səfirindən anti-Azərbaycan addım

yazısı səh.9-da

Deputatlar tətildə çıxdı

yazısı səh.11-da

Ölkəyə öldürən dərmanlar gətirilir?

yazısı səh.13-da

Əli Kərimlinin imkanından böyük iddiası

yazısı səh.12-da

RUSİYADAN BAKIYA "QARA YANVAR" TƏHDİDİ

20 Yanvarı və Xocalını törədənlər ağılını itirərək "rusların qırğın günü"nü əbədləşdirmək həvəsinə düşüb; ideya müəllifi Prezident yanında İnsan Hüquqları Şurasının üzvüdür - yeni Donbas ssenarisi?

yazısı səh.4-da

Paytaxtda ev tikintisində inhisarçılar kimlərdir?

Tikinti sektorunda qiyməti onlar
müəyyənləşdirir

yazısı səh.3-da

Elxan İbrahimov

**47 günlük icra
başçısının
sirrini - Nəsimini
soyurmuş**

yazısı səh.12-da

**Lavrov
Azərbaycan
səfirini niyə
qəbul etmirdi?**

yazısı səh.5-da

**Əliməmməd Nuriyev:
"Artıq əsas sual
"kim nə qədər
grant aldı"
deyil"**

yazısı səh.10-da

Ziya Bünyadovun qatilini azadlığa çıxarmaq istəyən ifşa edilib

Xarici xüsusi xidmət orqanlarının tapşırığı ilə akademik Ziya Bünyadovun qətli ilə bağlı ömürlük məhkum edilmiş Mahir Zeynalovun həbsdən azad edilməsinə çalışan Akif Bağirovun Dövlət Təhlükəsizliyi Xidmətində (DTX) istintaq olunan cinayət işi üzrə məhkəmə araşdırması başa çatıb.

“Qafqazinfo”-nun məlumatına görə, Bakı Ağır Cinayətlər Məhkəməsinə keçirilən son iclasda hökm oxunub.

Məhkəmədə məlum olub ki, iş üzrə təqsirləndirilən Akif Bağirovun 71 yaşı var. Azadlığa çıxarmağa çalışdığı Mahir isə onun kürəkənidir. Mütəhəmmə bu işin müsbət həlli üçün xarici xüsusi xidmət orqanları tərəfindən 310 min manat pul göndərilib.

O, həmin pulu rüşvət kimi verib Mahiri azadlığa çıxarmağı planlaşdırıb. Lakin bütün cəhdlərinə baxmayaraq Bağirov pulu işi həll etməli olan vəzifəli şəxsə ötürə bilməyib. DTX-nin ayıq-sayıqlığı nəticəsində cinayət ifşa edilib.

Prosesdə A.Bağirov deyib ki, Mahirin azadlığa çıxması üçün müxtəlif vaxtlarda rəsmi müraciətlər etsə də, müsbət cavab ala bilməyib. Amma hansısa vəzifəli şəxsə pul verib bu işi həll etməyə çalışması da düzgün deyil.

Mahirə Kərimovanın sədrlik etdiyi məhkəmə Kollegiyası ittiham və müdafiə tərəfini və şahidləri dinlədikdən sonra yekunda verilmiş ittihamları sübuta yetirilmiş hesab ediblər.

Hökmə əsasən, Akif Bağirov dövlətə xəyanətdə və rüşvət verməyə cəhd etməkdə təqsirli bilinərək 16 il 6 ay müddətinə azadlıqdan məhrum edilib. O, qocalıq dövrünü ciddi rejimli cəzaçxım müəssisəsində keçirəcək.

Azərbaycan və Türkiyə gəmiləri toqquşdu

İstanbul sahillərində iki tankerdən “həyəcan signalı” daxil olub.

Türkiyə mətbuatı xəbər verir ki, tankerlərdən biri Azərbaycan, digəri isə Türkiyə bayrağı altında üzən gəmilərdir.

Məlumatla görə, sahilə yaxın ərazidə 141 metr uzunluğunda “Kəlbəcər” adlı tanker 115 metr uzunluğunda “Alatepe” adlı tankerlə toqquşub.

Hadisə yerinə dərhal Nəqliyyat və İnfrastruktur Nazirliyinin Sahil Təhlükəsizliyi Baş İdarəsinin quru xilasetmə komandası və Kurtarma-9 adlı ehtiyat gəmisi göndərilib.

73 mindən çox müəllimin maaşı artırılıb

2025-ci ildə müəllimlərin sertifikatlaşdırılması prosesinə cəlb olunan iştirakçı sayı 19 681, uğur qazananların sayı isə 16 587 nəfər olub. Bu barədə Elm və Təhsil Nazirliyinin hesabatında qeyd olunub.

“Ümumilikdə 73 262 müəllim sertifikatlaşdırmadan keçərək əməkhaqqını artırımla alır. Sertifikatlaşmadan keçən müəllimlərin orta dərəcəsi 17.5-dən 19.5-ə qalxıb. Müəllimlərin iş yerinin dəyişdirilməsi müsabiqəsində 1356 nəfər uğur qazanaraq iş yerini dəyişdirib. Müəllimlərin iş yerinin qarşılıqlı dəyişdirilməsi prosesində isə 150 nəfər iş yerini qarşılıqlı dəyişdirib”, - hesabatda qeyd olunub.

Aİ-92 5 qəpik, dizel 10 qəpik bahaladı

Tarif Şurası elektrik enerjisi üçün sabit qiymət müəyyən edib

Azərbaycanda benzinin qiyməti 5 qəpik artırılıb. Bununla bağlı Tarif (Qiymət) Şurası qərar qəbul edib. Məlumatla görə, Aİ-92 markalı benzinin və dizelin tarifləri müəyyənəndirilib.

Son illərdə iri şəhərlərin artan əhalisi və şəhəratrafi ərazilərdə məskunlaşanların çoxalması nəqliyyat sistemləri və mobilizasiya ilə bağlı yeni çağırışların ortaya çıxmasına səbəb olmuşdur.

Avtomobil nəqliyyatı ilə müntəzəm sərnişin daşınmalarının dayanıqlılığının, sərnişinlərə gös-

Yanvarda yağıntının miqdarı normadan çox olacaq

Aparılmış çoxillik iqlim müşahidələrinə görə yanvar ilin ən soyuq ayı sayılır. Yanvar ayı arktik soyuq hava kütlələrinin ölkə ərazisinə tez-tez müdaxiləsi zamanı soyuq, isti hava kütlələri üstünlük təşkil edərsə bu zaman daha mülayim keçir. Bu ilin yanvar ayında havanın orta aylıq temperaturunun iqlim normasına yaxın, bəzi yerlərdə isə normadan bir qədər yüksək olacağı gözlənilir.

Bu barədə Milli Hidrometeorologiya Xidmətindən məlumat verilib. Aylıq yağıntının miqdarının əsasən iqlim normasına yaxın, bəzi ərazilərdə isə bir qədər çox olacağı ehtimal olunur.

Bakıda və Abşeron yarımadasında havanın orta aylıq temperaturunun 4-6 dərəcə isti olacağı gözlənilir ki, bu da iqlim normasına yaxın və 1 dərəcə yüksəkdir. Gecələr havanın temperaturu 0-5 dərəcə isti, bəzi günlərdə 3 dərəcəyədək şaxta, gündüzlər 5-10 dərəcə isti, bəzi günlərdə 2 dərəcəyədək isti olacağı gözlənilir. Aylıq yağıntının miqdarının iqlim normasına yaxın, bəzi yerlərdə isə bir qədər çox olacağı gözlənilir (norma 18-28 mm).

terilən xidmətlərin keyfiyyətinin və təhlükəsizliyinin təmin olunması, qabaqcıl beynəlxalq tələblər və təcrübə nəzərə alınmaqla bu sahədə fəaliyyət göstərən daşıyıcıların işinin səmərəli təşkili məqsədilə 2025-ci ilin sentyabr ayında müvafiq fərmanla “İctimai nəqliyyat” Məqsədli Bütçə Fondu yaradılıb.

Fondu formalaşdıran mədaxil mənbələrindən biri kimi, avtomobil benzininin, dizelin və maye qazın hər litrinə görə yol vergisinin fonda köçürülən hissəsi müəyyən edilib.

Qanunvericiliyə edilən dəyişikliyə əsasən, yanacağın hər litrinə görə yol vergisi 7 qəpik müəyyənəndirilib.

Bununla bağlı, Tarif (qiymət) Şurasının müvafiq qərarı ilə

Aİ-92 markalı benzinin 1 litrinin qiyməti 1 manat 10 qəpikdən 1 manat 15 qəpiyə, dizelin 1 litrinin qiyməti isə 1 manatdan 1 manat 10 qəpiyə dəyişdirilib.

Yanacaq tariflərinin müəyyən hissəsi “İctimai nəqliyyat” Məqsədli Bütçə Fonduna yönəldilməklə, əhaliyə daha keyfiyyətli nəqliyyat xidmətlərinin göstərilməsinə, ərazinin perspektiv inkişafı nəzərə alınmaqla yol hərəkətinin bütün iştirakçılarının təhlükəsizliyinin təmin edilməsinə, ümumi istifadədə olan nəqliyyat xidmətlərinin keyfiyyətinin, dayanıqlılığının və əlçatanlığının artırılması məqsədləri üçün istifadə olunacaq.

Tarif dəyişikliyindən sonra da Aİ-92 markalı avtomobil benzininin və dizel yanacağının pərakəndə satış qiymətləri əksər ölkələrlə müqayisədə yüksək deyil.

Tarif Şurası elektrik enerjisi üçün sabit qiymət müəyyən edib.

Milli Qəhrəmanın cənazəsi Bakıya nə vaxt gətiriləcək?

Diasporla İş üzrə Dövlət Komitəsi İsveçrənin Malmö şəhərində vəfat edən Azərbaycanın Milli Qəhrəmanı Şahin Tağıyevin cənazəsinin Vətənə gətirilməsi məsələsini nəzarətə götürüb. Qurumun nümayəndələri məsələ ilə bağlı mərhumun ailə üzvləri ilə daim ünsiyyətdədir. Hazırda cənazənin Azərbaycana gətirilməsi üçün sənədləşmə və digər texniki məsələlər həll olunur.

Qeyd edək ki, bu, eyni zamanda Azərbaycan Diasporuna Dəstək Fondunun (ADDF) əsasnaməsindən irəli gələn məsələdir. Qurumun sənədinə əsasən, müəyyən müddət xarici ölkələrdə yaşamış və xüsusi xidmətləri olan şəxslərin cənazəsi Azərbaycana gətirilir və burada dəfn olunur. Xatırladaq ki, Ş.Tağıyev 1949-cu il fevralın 3-də Tərtər rayonunda anadan olub. O, dekabrın 29-da İsveçin Malmö şəhərində uzun sürən xəstəlikdən sonra vəfat edib.

237 dərmanın qiymətinin yuxarı həddi müəyyən edildi

Bir qrup dərmanın qiyməti tənzimlənib.

Tarif Şurasından verilən məlumata görə, Tarif Şurasının iclasında yeni dövlət qeydiyyatına alınan 237 dərman vasitəsinin qiymətinin yuxarı həddi təsdiq edilib, 5 dərman vasitəsinin qiymətinin yuxarı həddi aşağı salınıb və etibarlı təchizatın təmin olunması məqsədilə 53 dərman vasitəsinin qiymətinin yuxarı həddində Nazirlər Kabinetinin 2015-ci il 3 iyun tarixli 209 nömrəli Qərarı ilə təsdiq olunmuş Qaydalara və Tarif (qiymət) Şurasının 2015-ci il 21 iyun tarixli Qərarı ilə təsdiq edilmiş Təlimata uyğun olaraq dəyişikliklər aparılıb.

Qərarlar 2026-cı il 1 yanvar tarixindən qüvvəyə minir.

Gələn il inflyasiya gözlənilir?

Azərbaycan Mərkəzi Bankında uçot dərəcəsi son 4 ilin minimum səviyyəsindədir və neytral faiz dərəcəsinə yaxındır.

Ümumilikdə cari il ərzində pul siyasəti yumşaldılıb, uçot dərəcəsi 7,25%-dən 6,75%-ə, faiz dəhlizinin yuxarı həddi 8,25%-dən 7,75%-ə, dəhlizin aşağı həddi isə 6,25%-dən 5%-ə endirilib.

Mövzu ilə bağlı Modern.az-a danışan iqtisadçı Emin Qəribli qeyd edib ki, Azərbaycan Mərkəzi Bankı uçot dərəcələrini endirərsə də bankların verdiyi kredit faizləri yüksək olaraq qalır: “Bizdə az hesab olunan aşağı uçot dərəcəsi xarici ölkələrlə analoji müqayisədə yüksəkdir. Amma etiraf edək ki, son dövrlər region ölkələrində də faiz yüksəlişi müşahidə olunur. Mərkəzi Bank bu məsələdə çox ehtiyatlıdır. Faizi endirərsə, növbəti ildə inflyasiya ehtimalı aşağıdır. Qərarda məqsəd vətəndaşların kredit müraciətlərinin artırılmasıdır. İqtisadiyyata da təkan nəzərdə tutulub. Bankların kredit şərtlərinin yumşalması tədrici və zəif proses ola bilər. Həç kim kəskin eniş gözləsin. Mərkəzi Bank qiymətli kağızlar kimi digər alətləri də işə salmalıdır”.

Paytaxtda ev tikintisində inhisarçılar kimlərdir?

Məhz onlar tikinti sektorunda qiyməti müəyyənləşdirir

“Şəhərsalma tikinti deməkdir. Gələn il bu sahədə inhisarçılıq aradan qaldırılacaqsa, tikintiye icazə vermək səlahiyyəti yerli icra hakimiyyəti orqanlarına veriləcəksə, ölkəmizdə iqtisadiyyatın sürətli inkişafı təmin olunacaq, qeyri-neft sektoru inkişaf edəcək. Bu sahə ilə əlaqəli yeni istehsal müəssisələri yaradılacaq, mənzillərin qiyməti aşağı düşəcək, 10 minlərlə yeni iş yerləri açılacaq, büdcə daxilolmaları dəfələrlə artacaq”.

Ədalət, Hüquq, Demokratiya (ƏHD) Partiyasının sədri, millət vəkili Qüdrət Həsənzadə 2026-cı ilin “Şəhərsalma və Memarlıq İli” elan edilməsindən danışarkən belə deyib. Partiya sədri deyib ki, Bakının bir çox rayonlarında yağış yağanda evlər su ilə dolur: “Mikrorayonlarda köhnə, el arasında “xruşçovka” adlanan 5 mərtəbəli binaların istismar müddəti çoxdan bitib, onlar yaşayış üçün minimal standartlara belə cavab vermir. Zirzəmiləri kanalizasiya suyu dolmuş bir çox 9 mərtəbəli binalar belə sökülüb yenidən tikilməli, yeni parklar salınmalı, mədəniyyət obyektləri, idman meydanları tikilməlidir. Bunu etmək istəyən çoxsaylı özəl tikinti şirkətləri var, amma onlara bu işləri görmək üçün icazə verilmir. İnsanlar illərdir gözləyir ki, onların qəzalı evləri nə vaxt söküləcək və on-

lar nə vaxt müasir ev, yaxud kompensasiya alacaqlar. Gələn il bu sahədə iqtisadi azadlıqlar təmin ediləcəksə, bunu yalnız alqışlamaq olar. Tikintiye icazənin yerli hakimiyyət orqanlarına verilməsi regionların inkişafına töhfə verəcək, Bakıya axının qarşısını alacaq”.

Qeyd etmək yerin düşər ki, Azərbaycanın daşınmaz əmlak bazarında son dövrlərdə müşahidə edilən ciddi bahalaşma artıq adi hala çevrilib. Bakı başda olmaqla, iri şəhərlərdə mənzil qiymətləri əhalinin real gəlir səviyyəsindən xeyli uzaqlaşmış. Bu bahalaşmanı klassik bazar qanunları ilə izah etmək çətinidir. Əsas amil kimi qiymətlərin süni şəkildə şişdirilməsi ön plana çıxır.

Xüsusilə tikinti sektorunda cəmləşmiş güc mərkəzləri bazara real təsir göstərərək qiymət artımını istiqamətləndirir-

lər. Normal şəraitdə qiymətləri formalaşdırmalı olan tələb və təklif mexanizmi faktiki olaraq ikinci plana keçib. Əvəzində bazar dəyəri müəyyən qrupların maraqları əsasında formalaşır. Bəzən isə mənzil qiymətlərinin daim artacağına dair süni təsəvvür də yaradılır. Məqsəd bazarda təşviş yaratmaqdır. Bu vəziyyətdə ən çox zərər gören isə adi vətəndaşlardır. İnsanlar “bu gün almazsan, sabah daha baha olacaq” düşüncəsi ilə qərar verməyə məcbur edilir. Eyni zamanda bazarın real durumu ilə bağlı obyektiv məlumatlar kölgədə qalır. Rəsmi göstəricilərlə faktiki satış qiymətləri arasında ciddi uyğunsuzluq yaranır ki, bu da sağlam rəqabət mühitini demək olar ki, tamamilə sıradan çıxarır.

AĞ Partiya başqanı Tural Abbaslı mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a fikrini bölüşüb: “Əvvəllər tikinti icazə-başqanı Tural Abbaslı mövzu ilə bağlı “Yeni Müsavat”-a fikrini bölüşüb: “Əvvəllər tikinti icazə-

bu səlahiyyət yalnız Bakı şəhəri ilə məhdudlaşdırdı, sonradan isə faktiki olaraq bütün Abşeron ərazisində tikintiye icazə verilməsi onların səlahiyyətinə keçdi. Hazırda isə bu prosedur xeyli ağırlaşdırılıb və çətinləşdirilib. Yeni hər şirkət, hər vətəndaş, biznesmen və ya iş adamı gedib bu icazələri rahatlıqla ala bilmir. Təbii ki, prosedurun çətinləşməsi nəticə etibarilə mənzil qiymətlərinin artmasına, Bakının yenilənmə prosesinin ləngiməsinə gətirib çıxarır. Bu baxımdan, proses nə qədər sadələşdirilsə və optimallaşdırılsa, bir o qədər yaxşı olar. Mən də razıyam ki, bütün səlahiyyətlərin bir idarənin əlində cəmlənməsi düzgün deyil. Amma burada əsas məsələ icazəni kimin verməsi deyil. Əsas olan mexanizmin şəffaf olması və standartların aydın şəkildə müəyyənləşdirilməsidir. Məsələn, eyni standartlar tətbiq olunursa, icazəni Bakı şəhərinin icra strukturu verir, yoxsa Dövlət Şəhərsalma və Arxitektura Komitəsi - vətəndaş üçün bunun fərqi nədir? Əsas məsələ ondan ibarətdir

ki, həmin standartlara əməl olunacaqmı? İnsanların yaşayış şəraiti nəzərə alınacaqmı? Bakının memarlıq və arxitektura quruluşu qorunacaqmı? Yeni tikililərdə qarajlar, yeni avtomobillərin saxlanması üçün xüsusi yerlər olacaqmı? Orada yaşayan insanların rahatlığı və komfortunu təmin etmək üçün istirahət zonaları yaradılacaqmı? Parklar salınacaqmı? Bütün bu məsələlər vahid formada, qanunvericilik səviyyəsində müəyyən olunmalıdır. Yaşayış sektorunda, yaşayış binalarının tikintisi üçün konkret və aydın standartlar təsbit edilməlidir və bütün tikinti şirkətləri bu standartlara uyğun fəaliyyət göstərməlidir”.

Partiya sədri əlavə edib ki, əgər standartlar vahid olacaqsa və hər kəs bu standartlara əməl etməyə məcbur ediləcəksə, artıq icazəni hansı qurumun verəməsinin elə də böyük əhəmiyyəti qalmır: “Burada prinsipial məsələ icazəni kimin verməsi deyil, həmin standartlara real şəkildə əməl olunmasıdır. Eyni za-

manda bu standartların müəyyənləşdirilməsi ilə yanaşı, prosesin və prosedurun da sadələşdirilməsi vacibdir. Çünki prosedur nə qədər bahalı, ağır və çətin olsa, mənzillərin qiyməti də bir o qədər yüksək olur. Mən, ümumiyyətlə, bu sahədə dövlətin, MİDA-nın rolunun və nəzarətinin artırılmasının tərəfdarıyam. Xüsusilə də tikinti sektorunda dövlətin çəkisinin artmasını vacib hesab edirəm. MİDA-nın daha çox yaşayış binaları və mənzillər inşa etməsinin, köhnə binaların sökülərək onların yerində yeni, müasir yaşayış komplekslərinin tikilməsinin tərəfdarıyam. Çünki MİDA həm keyfiyyət, həm də qiymət baxımından özəl tikinti şirkətləri ilə müqayisədə insanlar üçün daha sərfəlidir. Bu baxımdan, dövlətin, xüsusilə də MİDA vasitəsilə tikinti sektorunda fəallığının artırılması vacibdir. Bu, həm mənzil əlçatanlığını yüksəldər, həm də şəhərin yenilənmə prosesini sürətləndirər”.

□ **Afaq MİRAYIQ,**
“Yeni Müsavat”

“Euronews” “Bakı Ağ Şəhər”dən reportaj hazırladı

“Euronews” telekanalı “Bakı Ağ Şəhər” (Baku White City) barədə reportaj hazırlayıb. Reportajda Bakı şəhərində inşası davam edən “Bakı Ağ Şəhər” layihəsi “insan mərkəzli şəhər planlaşdırması” konsepsiyasının uğurlu tətbiqi kimi təqdim edilib. Bildirilib ki, bu layihə keçmiş sənaye zonalarının modern, davamlı və piyadalar üçün əlverişli şəhər məhəlləsinə çevrilməsini əks etdirir.

“Bakı Ağ Şəhər” göstərir ki, insan mərkəzli planlaşdırma, davamlılıq və piyadalar üçün əlverişli dizayn keçmiş sənaye zonasını gündəlik şəhər həyatına uyğun müasir məhəlləyə çevirə bilər. Layihə çərçivəsində tikilən məkanlar yalnız müasir yaşayış binaları deyil, həm də ticarət və ictimai funksiyaları birləşdirən məkandır”, - “Euronews”-un süjetində vurğulanır.

Reportajda bildirilir ki, buradakı şəhərsalma yanaşması avtomobil mərkəzli dizayndan uzaqlaşaraq insan ehtiyaclarını önə çəkir və küçələr, parklarla ictimai məkanlar arasında harmoniya yaradır.

Materialda qeyd edilir ki, bu tip planlaşdırma şəhər həyatının keyfiyyətini artırmağı, yaşayış mühitini daha əlverişli və rahat etməyi hədəfləyir. Reportajda layihənin tərtib olunmasında davamlı memarlıq, geniş yaşıl sahələr və mədəni məişət məkanlarının ön planda tutulduğu vurğulanır.

Reportajda həmçinin vurğulanır ki, layihənin icrası şəhərdə daha sağlam və sosial baxımdan aktiv həyat tərzi təşviq edir və bu, Bakı şəhərinin gələcəyə hazırlayan müasir şəhərsalma yanaşmasının nümunəsi kimi göstərilir.

Sözünə görə video dünya miqyasında tanınmış “World Urban Forum”-un tərəfdaşlığı ilə yayımlanıb və “Baku White City”-nin şəhərsalmanın inkişafı sahəsində qabaqcıl təcrübələrindən biri olaraq təqdim edilir.

İmperiyanın türk düşmənçiliyi

Arxivlər susmur, sadəcə, onları oxumaq cəsarəti lazımdır

XX əsrin siyasi xəritəsini formalaşdıran əsas fiqurlardan biri olan İosif Stalin idi. Stalinin milli siyasətinin nəzəri əsası 1913-cü ildə yazdığı "Marksizm və milli məsələ" əsərində formalaşdı. Burada Stalin milləti dörd əsas kriteriya ilə müəyyənləşdirdi: dil, ərazi, iqtisadi həyat və mədəni psixologiya. Bu tərif sonradan SSRİ-nin rəsmi milli siyasətinin hüquqi və ideoloji dayacağına çevrildi.

Ancaq praktikada bu nəzəri çərçivə türk xalqları üçün ikili nəticə doğurdu: bir tərəfdən milli respublikalar yaradıldı, digər tərəfdən bu respublikalar real siyasi suverenlikdən məhrum edildi.

Beləliklə, türk xalqları formal olaraq tanındı, amma faktiki olaraq mərkəzə tabe etnik vahidlərə çevrildi.

1920-30-cu illərdə sovet rəhbərliyi türk xalqları üçün xüsusi bir model tətbiq etdi: "Milli forma-sosialist məzmun". Bu model çərçivəsində: türk dilləri rəsmi status aldı, milli teatrlar, qəzetlər, elmi institutlar yaradıldı, tarix və folklor araşdırmaları təbliğ edildi.

Lakin bütün bu proseslər sərt ideoloji nəzarət altında aparılırdı. Milli tarixlər yenidən yazılır, ortaq türk yaddaşı parçalanırdı. "Türk" anlayışı bilərəkdən zəiflədir, onun yerinə "qazax", "özbək", "qırğız", "azərbaycanlı" kimi ayrı-ayrı sovet-etnik identiklər önə çəkiliirdi. Bu parçalanmanın simbolik nümunələrindən biri əlifba siyasəti oldu.

1926-cı ildə Bakıda keçirilən I Türkoloji Qurultay Türk dünyası üçün tarixi hadisə idi. Qurultayda türk xalqlarının ortaq elmi, mədəni və dil perspektivləri müzakirə edildi. Latin əlifbasına keçid ilk mərhələdə mütləq addım kimi təqdim olundu. Lakin 1939-1940-cı illərdə Stalinin şəxsi göstərişi ilə bütün türk xalqları məcburi şəkildə kiril əlifbasına keçirildi.

Bu qərar yalnız texniki dəyişiklik deyildi. Məqsəd türk xalqlarının bir-biri ilə oxu-yazı əlaqəsini qırmaq, Türkiyə ilə mədəni bağları zəiflətmək, ortaq türk informasiya məkanını dağıtmaq idi. Arxiv sənədlərində bu siyasətin "təhlükəsizlik tədbiri" kimi əsaslandırıldığı açıq görünür.

Stalin üçün pantürkizm, sadəcə, ideoloji axın deyildi - bu, potensial dövlət təhlükəsi idi. Xüsusilə 1937-38-ci illərdə aparılan "böyük təmizləmə" dövründə Türk dünyasının onlarla görkəmli ziyalı "millətçi", "pantürkist", "xalq düşməni" damğası ilə məhv edildi.

Qurbanlar arasında tarixçilər, dilçilər, yazıçılar, dövlət və partiya xadimləri vardı. Bu proses Türk dünyasında intellektual fasilə yaratdı. Bir nəsil ideya daşıyıcıları fiziki olaraq yox edildi.

Rəsmi sənədlərdə isə sürgünlər "kollektiv xəyanət" kimi əsaslandırılırdı. Halbuki sonrakı arxiv araşdırmaları bu ittihamların hüquqi əsasının olmadığını göstərdi.

1991-ci ildə SSRİ dağılanda Türk dünyası yalnız siyasi azadlıq deyil, parçalanmış yaddaş da miras aldı. Ortaq tarix fragmentləşmiş, dil ailəsi süni sərhədlərlə bölünmüşdü.

Bu gün Türk dünyasında milli yaddaşın bərpası, ortaq tarix və dil müzakirələri aparılırsa, Stalin dövrü bu müzakirələrin susdurulmuş başlanğıc nöqtəsidir. Arxivlər açıldıqca aydın olur ki, repressiyalar yalnız insanları yox, ideyaları və gələcək ehtimalları da sürgün edib.

Stalin Türk dünyasını məhv etmədi, onu idarə olunan, nəzarətdə saxlanılan, parçalanmış bir məkana çevirdi. Milli kimliyi tanıdı, lakin onun istiqamətini özü bəlihlədi.

Tarix yalnız keçmiş deyil. Tarix - bu gün hansı sualları verdiyimizi və hansı cavabları axtardığımızı təyin edir. Bu tarix təkcə keçmişin xatırlanması deyil - bu, bu gün türk dünyasının özünü necə qurduğunu anlamaq üçün açardır.

Çünki arxivlər susmur, sadəcə, onları oxumaq cəsarəti lazımdır.

Dövlət Dumasına fevralın 12-nin Mərkəzi Asiya-nın keçmiş sovet respublikalarında anti-Rusiya qırğınları qurbanlarının anım günü kimi təsis edilməsi təklifi təqdim edilib".

Musavat.com "Svobodnaya pressa"ya istinadən xəbər verir ki, bu təşəbbüslə "Rusiya Vətəndaş Komitəsi" ictimai hərəkatının sədri, Prezident yanında Vətəndaş Cəmiyyəti və İnsan Hüquqları Şurasının üzvü Artur Şlikov çıxış edib. Politoloq, tarix üzrə fəlsəfə doktoru Vadim Truxaçev isə nəşrə deyib ki, "Tacikistandan tutmuş Estoniyaya qədər və onların arasında hər yerdə baş verən hadisələrə hüquqi qiymət verməyin vaxtı çatıb".

Özünü tarixçi adlandıran bu zat deyib ki, o dövrdə Tacikistanda rusdilli əhəlinin sayı 12 dəfə, Gürcüstanda 8 dəfə, Azərbaycanda 7 dəfə, Qırğızıstan və Özbəkistanda da əhəmiyyətli dərəcədə azalıb. "Lakin Tacikistandakı anti-Rusiya etirazlarında ən azı 7-8 min insan öldü, 300 mindən çox adam qaçqın düşdü. Amma ilk talan 1990-cı ilin yanvarında Azərbaycanda baş verib. Belə, ermənilərlə başlayıb, ruslarla bitib. İndi Azərbaycanla münasibətlərimiz demək olar ki, Baltikyanı ölkələr səviyyəsinə çatdığı bir vaxtda bunu dəyərləndirməyə bizə nə mane olur, mən başa düşə bilmirəm..." - deyərək bildirib.

Eyni vaxtda özünü "rus hərbi müxbiri" kimi təqdim edən Oleq Bloxinin Bakıda guya "ruslara qarşı soyqırımı" törədilməsi ilə bağlı sərəşm iddialarla çıxış etməsi haqlı suallar doğurur. O da iddia edib ki, məlum yanvar hadisələri zamanı Bakı və ətraf ərazilərdə guya ruslara qarşı amansız davranış olub. "Nəticədə, 475 min rusdan Azərbaycanda təxminən 100 min nəfər qaldı", - deyərək iddia edib. SSRİ-nin dağılması ərafəsində "qırmızı imperiyada", xüsusilə Mərkəzi Asiya respublikalarında milli zəminə baş verən qarşıdurmalar tarixin əlbəttə ki, qara səhifələridir. Bu hadisələr Azərbaycandan da yan keçməyib, xalqımız 20 Yanvarda birləşmiş rus-erməni terrorunun qurbanı olub, qırğınlar Bakıdan sonra Qarabağda da təkrarlanıb. 26 fevral Xocalıda baş verənləri bir sıra ölkələrin parlamenti XX əsrin soyqırımı kimi tanıyıb.

Bu sənədi Dumaya hazırlayıb göndərən aqlını itirmiş, millətçi bir ictimai birlik deyil. Prezident yanında İnsan Haqları Şurasında təmsil olunan biridir. Bu hadisələrə indi "qayıdış edib" xüsusilə Mər-

Rusiyadan Bakıya

"qara yanvar" təhdidi

20 Yanvarı və Xocalını törədənler aqlını itirərək "rusların qırğın günü"nü əbədləşdirmək həvəsinə düşüb; ideya müəllifi Prezident yanında İnsan Hüquqları Şurasının üzvüdür - yeni Donbas ssenarisi?

kezi Asiyada "ruslara qarşı qırğınlar" kimi əbədləşdirmək istəyi mürəkkəb tarixi dövrdən öz mənafeələrinə faydalanmaq cəhdidir.

Əcəba, Rusiyanın "qırğın günü"nü əbədləşdirmək istəyi yeni Donbas variantları üçündürmü?

Deputat Arzuxan Əlizadə "Yeni Müsavat"a bildirdi ki, Rusiyada növbəti təhdid dolu təşəbbüs qaldırılıb. Onun sözlərinə görə, bu təklif postsovet məkanını hədələmək məqsədi daşıyır: "Düzdür, təşəbbüs bir ictimai birlik sədrindən gəlib, amma bu layihənin müəllifi həm də prezident yanında şura üzvüdür. Rusiya realığı nı nəzərə alsaq, deməli, Kreml liderinin "xeyir-duası" ilə ortaya atılan mövzudur. Faktiki keçmiş sovet respublikalarına qarşı demarşdır. Görünən budur ki, Rusiya zəiflədikcə aqoniyə vəziyyətinə düşür və bu da onun çevrəsinə təhdid yağdırması ilə müşayiət olunur. Çünki region ölkələrinə, yeni MDB məkanına təsir imkanlarının azaldığının fərqindədir".

Bundan əvvəl də Rusiyadan belə təşəbbüslər irəli sürüldüyünü xatırladan deputat qeyd etdi ki, bu da heç bir əndazəyə sığmayan növbəti həyasızlıqdır: "Rusiya bu xalqlara "divan tutub", qırğınlar törədib, bu gün də Ukraynada hərbi cinayətlərə yol verir, amma "anti-Rusiya qırğınlarına görə anım günü" təsis etmək həvəsinə

düşüb".

A.Əlizadə qeyd etdi ki, ruslara qarşı diskriminasiya olmayıb və misli görünməmiş saxtakarlığa əl atılır: "Bu il Dumanın bəzi üzvləri də Azərbaycana ittihamlar yağdırmışdılar ki, guya buradakı ruslara ayrı-seçkilik var. Amma deputat Mixail Zabelin onlara cavab verdi. Əksinə, ruslar həmişə bu xalqlara qarşı qırğınlar törədib. Ümumiyyətlə, başımıza gələn bəlalərin səbəbkarı da Rusiyadır, Qarabağda işğala da məhz bu ölkə dəstək verib, son olaraq da təyyarəmizi vurublar, həmvətənlərimiz Yekaterinburqda qətlə yetirilib, yeni Rusiya bu gün "xalqlar həbsxanası"dır, region üçün təhlükədir. Biz isə Rusiyanın 30 il dəstəklədiyi işğala son qoyduq, rus hərbcilərini Qarabağdan kənarlaşdırdıq, indi də bu realığı qəbul edə bilmirlər, müxtəlif variantlara əl atırlar. Amma Rusiya bu həqiqətlə barışmalı olacaq və gətirdikcə zəifləməsi onu içindən dağıdacaq. Necə ki SSRİ-nin dağılacağına inanan mayanlar var idi, indi Rusiya haqqında da belə təsəvvürlər var, amma biz bu gedişatı müşahidə edirik. Ona görə də irəli sürülən sözügedən layihə anti-Azərbaycan ideyadır və bütövlükdə postsovet məkanına qarşı yönəlib".

Deputat hesab edir ki, bu layihələrin keçərlili olmasında belə nəticəni dəyişməyəcək: "Rusiya MDB məkanına münasibətini dəyişməlidir.

Əgər əməkdaşlığı yox, təzyiq etməyi üstün tutursa, heç zaman keçmiş SSRİ ölkələri ilə normal əlaqələr olmayacaq. Yeni problem Rusiyanın zəhniyyətindədir və imperiya təfəkkürü ona qonşularına normal yanaşmağa imkan vermir. Nəticədə belə axmaq təşəbbüslər yada düşür və bu minvalla MDB məkanını nəzarətdə saxlamaq yolu seçilir".

Qeyd edək ki, Rusiyada ortalama 2,5 milyon civarında azərbaycanlı yaşayır, amma bir Azərbaycan məktəbi yoxdur. Azərbaycanda isə cəmi 100 min rus yaşayır, amma dövlət büdcəsi hesabına olan rusdilli məktəblərin sayı 340-dan çoxdur. Ruslar Azərbaycanda 1830-cu illərdən məskunlaşmağa başlayıblar. Çar Rusiyası dövründə minlərlə rus ailəsi Azərbaycanda məqsədli surətdə məskunlaşdırılıb. İlk rus məskənləri sektantların yerləşdirilməsinə ehtiyac duyulduğu üçün yaranıb. Onların köçürülməsi 1838-ci ildən başlayıb. Köçürülməyə sanksiya verən ilk qanunvericilik aktı 20 oktyabr 1830-cu ildə rəsmi kolonik və sektantların "Zaqafqaziya əyalətləri"ne köçürülməsi barədə hökumət sərəncamının nəşri olub. Ruslar imperiyanın daxili quberniyalarından köçürülürdülər. Rusların ilk könüllü gələnləri 1830-cu ildə Orenburq vilayətindən malakanların köçürülməsi idi.

Lavrov Azərbaycan səfirini niyə qəbul etmir?

Son bir həftədə Mustafayevi Rusiya XİN-də nazir müavinləri qəbul edir - Moskvadakı qapalı danışıqlarda kritik dövr

Dekabrın 25-də Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Sergey Ryabkovun Azərbaycanın bu ölkədəki səfiri Rəhman Mustafayevlə görüşü bəzi suallara yol açıb. Görüş AZAL təyyarəsinin Qroznı üzərində vurulmasının ildönümü günü baş tutub. Ryabkovun XİN-də kurasıya etdiyi sahə fərqlidir. Nazir müavini ABŞ və Latın Amerikası ölkələri ilə münasibətləri, silahlara nəzarət, İranın nüvə proqramı və Rusiyanın BRİKS-lə əlaqələrini koordinasiya edir. Amma onun Cənubi Qafqaz ölkəsinin elçisi ilə görüşməsi maraq doğurur. Halbuki MDB ölkələri ilə əlaqələrə Rusiya xarici işlər nazirinin müavini Mixail Qaluzin cavabdehdir.

Doğrudur, dekabrın 29-da Qaluzin də Mustafayevlə danışıqlar aparıb. Görüşdə nazir müavini təyyarə mövzusunun müzakirə etməklə yanaşı, 11 Rusiya vətəndaşının azadlığa buraxılmasının vacibliyini vurğulayıb. Görünür ki, Rusiya təyyarə ilə bağlı tələblərimizin yerinə yetirilməsində 11 rusun azad olunmasını şərt kimi irəli sürür. Lakin o da maraqlıdır ki, son bir həftədə səfirimiz iki dəfə rus diplomatlarla görüşüb. Görünür ki, Bakı-Moskva münasibətlərində həllini gözləyən məsələlərin daha intensiv şəklində müzakirəsinə zərurət yaranıb.

Sadəəcə, bu təmaslar səfir-lə nazir müavinləri səviyyəsində baş tutur. Yeni Rusiyanın

xarici işlər naziri Sergey Lavrov Rəhman Mustafayevi qəbul etmir. Halbuki baş diplomat ilk növbədə səfir ilə görüşməli və problemləri müzakirə etməliydi. Üstəlik, Lavrov aktiv fəaliyyətini davam etdirir. Elə son olaraq da Putinin Novqorodda yerləşən iqamətgahına hücumla bağlı məlumatı XİN rəhbəri açıqlamışdı. Bu ayrı məsələdir ki, Rusiya Müdafiə Nazirliyi Lavrovu təkzib edib. Hər halda, bu faktın özü XİN başçısının öz işinin başında olduğunu göstərir. Yeni nazir üçün səfiri qəbul etmək problem olmamalıdır.

Bəs niyə Lavrovun müavinləri Mustafayevlə görüşürlər? Burada hansı siyasi çalar var? Ola bilsin ki, diplomatik

protokola və yaxud subardina-siyaya və eşelonda görüş uyğun gəlir?

“Atlas” Araşdırmalar Mərkəzinin rəhbəri Elxan Şahinoğlu “Yeni Müsavat”a qeyd etdi ki, Lavrovun Mustafayevi qəbul etməməsinin səbəbləri var. Onun fikrincə, nazir səfir ilə ona görə görüşür ki, qapalı müzakirələr gedir: “Hazırda detallı danışıqlar davam etməkdədir. Bu detalları isə Qaluzin səfir ilə danışır. Məsələn, 11 rusun azad olunmasını istəyib. Bu məsələni Lavrov səfir ilə görüşdə qaldıra bilməz. Çünki onun istəyinə riayət etməsək, münasibətlərdə gərginliyi artırır və Lavrovun da sözü yerə düşmüş olar”.

Ekspert Bakı-Moskva münasibətlərinin irəliyə doğru gedəcəyini gözləmir: “Rusiya bu il də özünə düşənləri yerinə yetirmədi. Putinin Düşənbədə verdiyi vədləri yerinə yetirilmədi və tam əksini gördük, yeni cinayət işinə xitam verildi. Çox müəmmaldır ki, Putinin dediği nə idi, İstintaq Komitəsinin rəyi nə? Əgər bu problemlər həllini tapsaydı, o halda

münasibətlərin gələn ili haqda müsbət fikir bildirmək olardı. Ona görə prezident MDB sammitinə getmədi, daha əvvəl də 9 May tədbirində iştirak etməmişdi. Çünki münasibətlərdə həllini gözləyən problemlər qalır və o baxımdan dövlət başçısı düzgün qərarlar qəbul edib”.

Bununla yanaşı. E.Şahinoğlu Azərbaycanla Rusiya arasında iqtisadi əməkdaşlığın davam edəcəyini proqnozlaşdırır: “Təbii ki, yükdaşımlar olacaq, ticarət dövriyyəsinə artırmağa çalışacaqlar, müxtəlif səviyyələrdə görüşlər, tədbirlər keçiriləcək, amma siyasi münasibətlərdə müsbət dəyişiklik gözləmirəm. Çünki Azərbaycan da addımlar atıb - “Rus evi” bağlanıb, “Sputnik Azərbaycan” qapadılıb, 11 Rusiya vətəndaşı həbsdədir... Həmçinin də Rusiya azərbaycanlılara qarşı addımlarını dayandırmır. Elə son olaraq Səfərovların kafesi nümayişkarane şəkildə söküldü. Cinayəti törədənleri tutmaq əvəzinə gəlib obyekt dağıtdılar. Eyni zamanda azərbaycanlıları işğalçı orduda iştiraka cəlb edirlər. Bir var Rusiya vətəndaşı olan azərbaycanlı, hərçənd bu da arzuolunmaz haldır, bir də bizim pasportu daşıyan azərbaycanlı Rusiyaya işləməyə gedir, orada müqavilə bağlayıb işğalda iştirak edir. Nə yaxşı ki, Baş Prokurorluq xəbərdarlıq etdi. Yeni bu məsələlər də həllini tapmalıdır. Rusiya Azərbaycan vətəndaşı olan şəxsləri öz silahlı qüvvələrinin tərkibində müharibəyə cəlb edə bilməz”.

Qeyd edək ki, Lavrov azərbaycanlı səfiri ötən ilin oktyabrında qəbul edib. Ondan sonra hər hansı ünsiyyət olmayıb.

□ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Zelenski Donbasda referenduma razıdır?

Ukrayna Prezidenti Vladimir Zelenski Donbasda qoşunların qarşılıqlı şəkildə çıxarılmasını nəzərdə tutan azad iqtisadi zona məsələsi ilə bağlı referendum keçirməyə hazırdır. Zelenski bu barədə “Fox News” telekanalına müsahibəsində deyib.

O, azad iqtisadi zonanın yaradılmasının kompromis olacağını deyir.

“Bir neçə kilometr geri çəkilməli olacağıq. Bu o deməkdir ki, Rusiya da bir neçə kilometr geri çəkilməlidir. Bu azad iqtisadi zonanın konkret qaydaları olacaq. Referendum bu təklifi qəbul etmək və ya rədd etmək üçün bir yoldur”, - deyə o, “Fox News”-a verdiyi müsahibədə bildirib.

Müsahibə Zelenskinin ABŞ Prezidenti Donald Trampın Floridadakı Mar-a-Lago malikanəsində baş tutub. Əsas müzakirə mövzusu əvvəlcə 28 bənddən ibarət olan Amerika planının hazırlanmasından sonra Ukrayna tərəfinin təklif etdiyi 20 bəndlik sülh planı olub.

Zelenskinin sözlərinə görə, Kiyev tərəfindən hazırlanan 20 bəndlik sülh planı 90%, Ukrayna ilə ABŞ arasında təhlükəsizlik zamanətləri və Ukrayna, ABŞ və Avropa arasında təhlükəsizlik zamanətləri isə demək olar ki, 100% razılaşdırılıb. Ukrayna lideri ölkəsi və Avropa nümayəndə heyətləri ilə danışıqların yanvar ayında ABŞ-də keçirilə biləcəyini təklif edib.

Rusiya Müdafiə Nazirliyinin mayoru öldürüldü

Rusiya Müdafiə Nazirliyi Moskva Hərbi Dairəsinin mətbuat zabiti, mayor Dmitri Şutovun vəfat etdiyini bildirib. “Telegraf” xəbər verir ki, bu barədə Müdafiə Nazirliyinin yaydığı nekroloqda qeyd olunub. Məlumatla görə, mayor Dmitri Şutov son günlər Kupyansk istiqamətində xidməti vəzifələrini yerinə yetirərək həyatını itirib.

“Nazirliyin İnformasiya və Kütləvi Kommunikasiyalar Departamenti dərin hüznə mayor Dmitri Andreyeviç Şutovun vəfat etdiyini bildirir. O, son günlərini Kupyansk istiqamətində döyüş tapşırıqlarını icra edərkən keçirib”, - deyə məlumatda vurğulanıb.

Qeyd edək ki, Dmitri Şutov xüsusi hərbi əməliyyatda ilk günlərdən iştirak edib. O, “Qərb” qoşun qruplaşmasının mətbuat mərkəzində media nümayəndələrinin işinin təşkili ilə məşğul olub. 2024-cü ildə Moskva Hərbi Dairəsinin mətbuat xidməti zabiti vəzifəsinə təyin edilib.

Mayor Dmitri Şutovun 31 yaşı olub. İki oğlu var idi. Məlumatla görə, o, ölümündən sonra “İgidliyə görə” II dərəcəli medalla təltif edilib.

Deputat “Rusiya ilə soyuq müharibədən” danışdı

Zahid Oruc: “Türk dünyasında siyasi gündəliyi müəyyənləşdirən əsas dövlətə çevrildik”

“2025-ci il dünyada hərbi-siyasi böhranlar və iqtisadi sınaqlar ili oldu. Yaxın Şərqdə xaosun coğrafiyası genişləndi, 70 mindən artıq insan həyatını itirdi. Şimal şərhədimizdə Rusiya-Ukrayna müharibəsi 4-cü ilini tamamlamağa yaxındır və artıq regional yox, global hərbi savaşıdır. Cənub tərəfdə, İsrail-İran arasında 40 illik soyuq müharibə 12 günlük qitələrarası hərbi toqquşma mərhələsinə keçdi”.

Bunu Milli Məclisin dekabrın 30-da keçirilən plenar iclasında **deputat Zahid Oruc** bildirib. İlə yekun vuran deputat dünyadakı gərginlik fonunda ölkə başçısı İlham Əliyevin uğurlu siyasətini vurğulayıb:

“Dünya enerji bazarları davamlı qeyri-sabitlik yaşadı. Dövlətlərin bir çoxu suverenliklərini itirdilər. 2025-ci il bir həqiqəti açıq göstərdi: köhnə beynəlxalq qaydalar artıq işləmir, yeniləri isə hələ yazılmayıb.

Lakin global təhlükələr şəraitində Azərbaycan dövləti prezident İlham Əliyevin liderliyi ilə 145 rəsmi görüş, 25 mühüm beynəlxalq platformada çıxış və imzalanan çoxsaylı strateji sənədlərlə Qələbəmizi möhkəmləndirdi. Aktiv xarici siyasətimiz 50-dən çox ölkəni və beynəlxalq təşkilatı, dörd qitəni əhatə etdi. ABŞ, Çin, Avropa İttifaqı, Türkiyə, Pakistan, Mərkəzi Asiya, Yaxın Şərq və Afrika ölkələri ilə eyni vaxtda dialoq aparıldı.

Azad Şuşa təkcə mədəniyyət mərkəzi yox, siyasi paytaxta və onlarla dövlət başçısının ziyarət etdiyi ünvana çevrildi.

İrəvana gedən yol, nəhayət, açıldı, qatarlarımız ilk ziyarətçilər oldular. Minsk qrupunun lağvı ilə işğal üzərində qurulan

ədələtsiz geosiyasi mexanizmlər tarixə qovuşdu. Bəli, yeni dünya nizamı, qalib geosiyasi arxitektura belə qurulur”.

□ **Elşad PAŞASOY,**
“Yeni Müsavat”

Deputat qonşu dövlətlərlə münasibətlərə toxunub.

“Rusiya ilə soyuq müharibə şəraitində milli maraqlarımızı qoruduq, İran kimi imperiya varisi ilə tarazlığı saxladıq, Türk dünyasında siyasi gündəliyi müəyyənləşdirən əsas dövlətə çevrildik. Göründüyü kimi, ölkəmiz beynəlxalq siyasətin obyektidir deyil, subyektdir. 5 illik yubileyini təntənə ilə keçirdiyimiz Qələbəni dünyanın ən güclü dövlətində - ABŞ-də legitimliyini qəbul etmək təkcə bir ilin və regionun deyil, bütün siyasi tariximizin və dünyanın ən böyük nailiyyətidir. Zəfərimizin yaşı artdıqca - 2030-2040-cı illərdə artıq faciə və soyqırımlar tarixə çevriləcək, nəsillərarası günahkarlıq sindromu və genetik qorxularımız keçmişdə qalacaq, işğal, qaçqınlıq və didərginliyi görməyən, bütöv Vətənin övladları - yeni nəsil dünyaya gələcək, yeni milli kimlik qazanacağıq”

MDB-nin baş katibindən ilginç açıqlamalar

Rusiya Bakıdan rədd cavabı aldığı təklifi niyə Tiflisə etdi?

“Avrasiya İqtisadi Birliyi (AİB) və Müstəqil Dövlətlər Birliyi (MDB) rəqib deyil, bu integrasiya birlikləri bir-birini tamamlayır və gücləndirir”.

“Teleqraf” xəbər verir ki, bu barədə MDB-nin baş katibi Sergey Lebedev bildirib. Onun sözlərinə görə, MDB siyasət və təhlükəsizlikdən tutmuş iqtisadiyyat, mədəniyyət və humanitar əlaqələrə qədər bütün məsələlər üzrə dialoq və çoxtərəfli əməkdaşlıq üçün geniş platformadır: “Son 35 ildə möhkəm hüquqi çərçivə və qarşılıqlı fəaliyyət üçün zəruri mexanizmlər yaratmışıq. Bu səbəbdən də haqlı olaraq “integrasiya laboratoriyası” hesab olunuruq, bu da sonradan daha dərin integrasiya üçün əsas oldu”.

Lebedev qeyd edib ki, AİB də belə bir dərin integrasiyanın nəticəsidir, amma bu qurum daha çox iqtisadiyyata yönəlib: “MDB maneəsiz ticarət mühitinin yaradılması və rəqəmsallaşma da daxil olmaqla, AİB-in uğurlu təcrübəsini diqqətlə öyrənir”. Lebedev bunun müəyyən bir plana əsaslanan qarşılıqlı və sistemli bir proses olduğunu vurğulayıb.

“Siyasi fikir ayrılıqlarına baxmayaraq, Rusiya və Gürcüstan Avrasiya İqtisadi İttifaqı (Aİİ) kimi iqtisadi birliklər çərçivəsində əməkdaşlığı inkişaf etdirə bilər”. “Yeni Müsavat” Gürcüstan mediasına istinadən verdiyi xəbərə görə, bu təklifi Kremlə yaxın siyasi fikir hesab edilən Dövlət Dumasının Beynəlxalq Əlaqələr Komitəsi sədrinin birinci müavini Aleksey Çepa edib. O əlavə edib ki, Tiflisin ölkənin integrasiyaya hazır olub-olmamasından çox şey asılıdır. “Əgər Avrasiya İqtisadi İttifaqı üzvlüklə bağlı hazırlıq nümayiş olunarsa, Rusiya yaxın qonşu kimi Gürcüstanla əlverişli şərtlər təklif edə bilər. Mən əminəm ki, MDB ölkələri ilə yaxınlaşma Gürcüstanla çoxlu müsbət dəyişikliklər gətirəcək”, - deyir Çepa bildirib.

Bundan əvvəl Moskva ilə diplomatik münasibətlərin bərpası haqda olan təkliflərə Gürcüstanın baş naziri İrakli Kobaxidze münasibət bildirmişdi. Gürcü baş nazir bəyan etmişdi ki, hakimiyyətin Rusiyaya qarşı mövqeyi çox aydındır, onun özünəməxsus qırmızı xətləri var. O qeyd edib ki, iki ölkə arasında diplomatik münasibətlər olmasa da, ticari-iqtisadi əlaqələr mövcuddur və Gürcüstan Rusiya ilə təmaslarda pragmatik siyasət aparır.

Bu arada Rusiya Xarici İşlər Nazirliyi məlumat verib ki, Rusiya Gürcüstanla tam siyasi dialoq üçün şəraitin hazırda mövcud olmadığı qənaətindədir. Eyni zamanda Moskva qarşılıqlı addımlar gözləyərək münasibətlərin tədricən normallaşmasına hazırdır.

Əsas maneə Gürcüstan ərazilərini işğaldan azad etmək və Gürcüstanla normal münasibətlərə qayıtmaq istəməyən Moskvanın mövqeyi olaraq qalır.

Yada salmaq ki, Azərbaycanın da Avrasiya İqtisadi İttifaqına üzvlük məsələsi vaxtaşırı müzakirə olunur, bəzi ekspertlər hətta bunu faydalı hesab edir. Rəsmi Bakının təşkilata üzv ölkələrlə (hətta indi Ermənistanla da) iqtisadi əlaqələri normal olsa da, bərbəş üzvlükdən imtina edir. Prezident İlham Əliyev iki il əvvəl Avrasiya İqtisadi İttifaqının geniş tərkibdə iclasında qonaq qismində iştirak da edib. Dövlət başçısı çıxışlarının birində deyib ki, Azərbaycanın bu iqtisadi təşkilata qoşulmaq niyyəti yoxdur, amma bu, gələcəkdə müzakirə mövzusu ola da bilər. Qeyd edək ki, təşkilatın Sankt-Peterburqda keçirilən son iclasına İran, Kuba və İndoneziya nümayəndələri müşahidəçi kimi qatılmışdılar.

■ “Yeni Müsavat”

Rusiyanın 2024-cü il dekabrın 25-də Qroznı yaxınlığında AZAL-a məxsus sərnəşin təyyarəsinin Rusiya HHM-i tərəfindən vurulması ilə bağlı açılmış cinayət işini dayandırması ötən həftənin müzakirə edilən mövzularından biri oldu. Azərbaycanın xarici işlər naziri Ceyhun Bayramov bildirib ki, Rusiya İstintaq Komitəsinin sədri Aleksandr Bastrikin istintaqın dayandırılması barədə məktubu Bakıda ciddi təəcüb doğurub.

Amma Rusiyada cinayət işinin dayandırılması Azərbaycanın müstəqil istintaq aparmaq və bu istintaq çərçivəsində beynəlxalq orderlər vermək səlahiyyətlərinə heç bir şəkildə təsir etmir. Azərbaycan bu hadisəyə görə Rusiyaya qarşı bir neçə beynəlxalq hüquqi mexanizmdən istifadə edə bilər. Prezident bu ilin yayında Şuşada keçirilən beynəlxalq mediaforumunda bəyan edib ki, Azərbaycan beynəlxalq hüquq sistemində müraciət etməyə hazırlaşır və bu istiqamətdə artıq Rusiya tərəfinə də rəsmi məlumat verilib: “Biz hazırda beynəlxalq məhkəməyə təqdim ediləcək hüquqi portfelini hazırlayırıq. Rusiya tərəfini də bu barədə məlumatlandırmışıq. Bilirik ki, bu proses vaxt ala bilər. Malayziya hadisəsinin ədalətinə 10 il sərf olundu. Biz də 10 il gözləməyə hazırıq. Amma ədalət bərpa olunmalıdır”.

Ekspertlərin fikrincə, Azərbaycan bu hadisəyə görə Rusiyaya qarşı bir neçə beynəlxalq hüquqi mexanizmdən istifadə edə bilər. Beynəlxalq Mülki Aviasiya Təşkilatı (ICAO) - Azərbaycan bu təşkilata üzvdür və Çikaqo Konvensiyası çərçivəsində rəsmi şikayət təqdim edə bilər. ICAO bu cür hallarda həm texniki, həm də hüquqi qiymətləndirmə aparır və məsuliyyət daşıyan tərəflə bağlı rəy formalaşdırır. Beynəlxalq Ədalət Məhkəməsi (ICJ) - əgər ICAO-da mübahisə həll olunmasa və ya tərəflər razılığa gəlməyə, Azərbaycan dövlətlərarası iddia ilə ICJ-yə müraciət edə bilər. Bu prosesdə məsuliyyətin rəsmi şəkildə tanınması və təminat tələb olunması mümkündür. Azərbaycan bu məsələni BMT gündəminə çıxararaq siyasi və diplomatik cavab mexanizmlərinin işə salınmasına nail ola bilər.

Zərərcəkmiş ailələrin hüquqları - 1929-cu il Varşava Konvensiyası və 1999-cu il Monreal Konvensiyası əsasında zərərcəkmiş ailələr kompensasiya tələbləri ilə ci-

AZAL təyyarəsinin vurulması beynəlxalq məhkəmədə

Azərbaycanla Rusiya arasında 6 ay ərzində arbitrajın təşkili ilə bağlı razılaşma olmasa, Bakı növbəti instansiyaya üz tuta bilər

xış edə bilərlər. Bu proseslər həm ikitərəfli diplomatik danışıqlar, həm də beynəlxalq arbitraj və ya məhkəmə instansiyaları vasitəsilə aparıla bilər. Azərbaycan bu məsələni beynəlxalq səviyyədə hüquqi və siyasi müstəvidə ardıcıl şəkildə qaldırmalı, ICAO və BMT çərçivəsində proseslərə start verə bilər.

Azərbaycanın 2026-cı ildə təyyarə ilə bağlı atacağı addımlar nələr ola bilər?

Hüquqşünas Qulamhüseyn Əlibəylinin “Yeni Müsavat”a bildirdiyinə görə, “Mülki aviasiya təhlükəsizliyi əleyhinə olan qanunsuz aktlarla mübarizə haqqında” Monreal Konvensiyasına görə istismarda olan hava gəmisini qəsdən məhv etmə, habelə hava gəmisinə qəsdən onun sıradan çıxmasına səbəb olan və ya uçuş təhlükəsizliyinə təhdid yaradan zərər yetirmə cinayət hesab olunur: “Konvensiyanın üzvü olan dövlətlər bu cinayətə və konvensiyada nəzərdə tutulmuş mülki aviasiya təhlükəsizliyi əleyhinə olan digər cinayətlərə görə sərt cəza tədbirləri müəyyən etməlidirlər. Rusiya da, Azərbaycan da bu konvensiyanın iştirakçısıdır

mübahisə danışıqlar nəticəsində həll oluna bilmərsə, tərəflərdən birinin təşəbbüsü ilə beynəlxalq arbitraja verilə bilər. Əgər belə bir təşəbbüsdən sonra 6 ay müddətində arbitrajın təşkili ilə əlaqədar tərəflər arasında razılaşma olmasa, məsələ Beynəlxalq Məhkəmənin yurisdiksiyasına verilə bilər. Yeni Azərbaycan hazırda bu mübahisə üzrə beynəlxalq arbitrajın təşkili barədə Rusiyaya rəsmi müraciət etməlidir”.

Həmsöhbətimiz hesab edir ki, Rusiyanın məsuliyyətdən inadla yayınmaq istədiyini nəzərə alsaq, beynəlxalq arbitrajın yaradılmasına razılıq verməyəcəyi şübhə doğurmur: “Yalnız bundan sonra Beynəlxalq Məhkəməyə müraciət etmək olar. Lakin Rusiyanın beynəlxalq hüquqa və beynəlxalq təşkilatlara hörmətsiz münasibətinə görə Beynəlxalq Məhkəmənin qərarının da yerinə yetirilməyəcəyini əminliklə söyləmək olar. Elə dekabrın 29-da Putin “Rusiya Federasiyasının Məhkəmə sistemi haqqında” Qanuna dəyişiklikləri imzalayıb. Bu dəyişiklik xarici cinayət məhkəmələrinin və bir istisna ilə beynəlxalq məhkəmələrin qərarlarını Rusiya tərəfindən icra olunmayacağına nəzərdə tutur”.

Xatırladaq ki, oktyabrda Düşənbədə keçirilən görüşdə Rusiya lideri Putin Azərbaycanlı həmkarı İlham Əliyevdən ikinci dəfə üzr istəyib, raketin qəlpələrinin təyyarəyə dəydiyini etiraf edib, dəymiş zərərə görə təminat ödəniləcəyini və atəş açanların cinayət məsuliyyətinə cəlb olunacağını bildirib. Lakin Kreml başçısı sözünü hələ də tutmayıb və istintaq cinayət işinə, göründüyü kimi, xitam verib. Bu hadisə nəticəsində Azərbaycan, Rusiya və Qazaxıstan vətəndaşları həlak olub. Ölənlərin sayı 38 nəfərdir. Təyyarənin ekipaj üzvlərindən üç nəfərə Milli Qəhrəman adı verilib. Mülki gəminin Rusiya ərazisində enişinə icazə verilmədiyi üçün Aktau yaxınlığında qəza edib.

■ **Emil SALAMOĞLU,**
“Yeni Müsavat”

Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin ötən həftə bu ölkədə yaşayan milyarder iş adamı, Rusiya Erməniləri İttifaqının rəhbəri Ara Abramyanı 3-cü dərəcəli “Vətənə xidmətə görə” ordeni ilə təltif etməsi barədə məlumat vermişdik.

Yada salmaq ki, Ara Abramyanı Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü açıq şəkildə sual altına alan və müharibə ritorikasını dəstəkləyən açıqlamaları ilə tanınıb. Onun rəhbərlik etdiyi təşkilat erməni diasporu daxilində anti-Azərbaycan təbliğatının maliyyə mənbələrindən biri hesab olunur. Abramyan hazırda Ermənistanda sülh

olan Paşinyana qarşı atılan addımı kimi xarakterizə edir: “Gələn il Ermənistanda parlament seçkiləri keçiriləcək. Rusiya Ermənistanda bir neçə plan üzrə addım atmağı düşünür. Ermənistanın daxilində revanşist qüvvələr Rusiyanın təsiri altında olduğunu da gizlətmirlər. Sadəcə, cəmiyyət bu qüvvələrə ciddi dəstək vermir. Çünki son 30

Kremlin Bakı və İrəvana “orden mesajı”

Ara Abramyanı təltif etməsinin arxasında nələr dayanır?

proseslərinə qarşı fəaliyyət göstərən revanşist qruplara dəstək verir.

Ara Abramyan 2026-cı ilin iyununda Ermənistanda keçiriləcək parlament seçkilərində hazırkı baş nazir Nikol Paşinyana qarşı çıxan siyasi qüvvələrin birləşməsinə kömək edəcəyini də açıqlayıb. Abramyan deyib ki, Paşinyan iqtidarı Qarabağı itirib: “Son yeddi ilin tarixi göstərir ki, Paşinyan ictimai əhval-ruhiyyəni manipulyasiya edərək, ona inanan insanları bu gün şahidi olduğumuz yalanın və milli faciənin istəmədən iştirakçılarına çevirib”.

Belə mənfi reputasiyaya, regionda sülhə qarşı olan birinin Rusiyanın birinci şəxsi tərəfindən ödənilməsi ciddi suallar doğurur. Belə görünür ki, Rusiya bu ödənilmə, necə deyirlər, “bir güllə ilə iki hədəf” vurmaq istəyir.

Əvvəla, anti-Azərbaycan mövqeli birinə orden verməklə AZAL təyyarəsi ilə bağlı prinsipial ritorikasından vaz keçməyən Bakının “əsəblərini yoxlayır”. Bu “ordenli mesaj” Nikol Paşinyana qarşı çıxan siyasi qüvvələrin birləşməsinə kömək edəcəyini vəd edən Abramyan siyasi dəstək, İrəvana isə xəbərdarlıqdır.

ƏHD Partiyasının baş katibi, politoloq Niyaməddin Orduxanlı Rusiya Prezidenti Vladimir Putinin Ara Abramyanı “Vətənə xidmətə görə” ordeni ilə təltif etməsini daha çox indiki hakimiyyətdə

ildə bu qüvvələr hakimiyyətdə olublar və amansız rejim qurmaqla yanaşı, həm də böyük həcmdə korrupsiyaya bulaşıblar, talançılıq və oğurluqla məşğul olublar. Paşinyan hakimiyyətə gələndən sonra Putin bu qüvvələrdən Paşinyana qarşı hər zaman bir dəyənək kimi istifadə edib. Azərbaycana Rusiyanın təzyiqinə gəldikdə və ya 25 dekabr 2024-cü ildə Qroznı üzərində sərnişin təyərəsinə vuranları məsuliyyətə cəlb etmədiyinə Azərbaycanın reaksiyasının necə olmağına gəldikdə isə, görünür, ya Rusiya Azərbaycanla münasibətləri hələlik qaydaya salmaqda maraqlı deyil, ya da onları məsuliyyətə cəlb etməkdə rəsmi Moskvanın ciddi çətinlikləri var. Ona görə təmkinli davranmalıyıq. Bizim Baş Prokurorluğun əlində kifayət qədər sübutlar varsa, Bakıda qiyabi məhkəmə prosesi keçirilməli, həmin şəxslər məhkum olunub beynəlxalq axtarısa verilməlidir. Azərbaycan Rusiya ilə münasibətlərin daha da pisləşməsinə yol vermədən, əgər ikitərəfli qaydada məsələnin ədalətli həllinə nail olmaq mümkün olmadısa, onun beynəlxalq müstəvidə hüquqi həllinə nail olmağa çalışmalıdır”.

**“Müasir İnkişaf” İctimai Birliyinin sədri, siyasi şərhçi Mübariz Göyüşlü deyib ki, Rusiya və xüsusi-
lə prezident Putinin Cənubi Qafqazla, o cümlədən**

Azərbaycan və Ermənistanla bağlı təzyiq xarakterli addımlarını davam etdirdiyini bildirib: “Ara Abramyan kimi sülh proseslərinə açıq şəkildə qarşı çıxan, revanşist və radikal mövqeyi ilə tanınan bir şəxsin mükafatlandırılması, düşünürəm ki, tək cəmiyyətə deyil, həm də Azərbaycanın reaksiyasının necə olmağına gəldikdə isə, görünür, ya Rusiya Azərbaycanla münasibətləri hələlik qaydaya salmaqda maraqlı deyil, ya da onları məsuliyyətə cəlb etməkdə rəsmi Moskvanın ciddi çətinlikləri var. Ona görə təmkinli davranmalıyıq. Bizim Baş Prokurorluğun əlində kifayət qədər sübutlar varsa, Bakıda qiyabi məhkəmə prosesi keçirilməli, həmin şəxslər məhkum olunub beynəlxalq axtarısa verilməlidir. Azərbaycan Rusiya ilə münasibətlərin daha da pisləşməsinə yol vermədən, əgər ikitərəfli qaydada məsələnin ədalətli həllinə nail olmaq mümkün olmadısa, onun beynəlxalq müstəvidə hüquqi həllinə nail olmağa çalışmalıdır”.

**“Müasir İnkişaf” İctimai Birliyinin sədri, siyasi şərhçi Mübariz Göyüşlü deyib ki, Rusiya və xüsusi-
lə prezident Putinin Cənubi Qafqazla, o cümlədən**

Digər tərəfdən, Kremlin

bununla göstərir ki, formal olaraq sülhü dəstəklədiyini iddia etsə də, həm sülhün başlanması, həm də pozulması üçün təsir rıçaqlarının öz əlində olduğunu nümayiş etdirir. Moskvanın əsas mövqeyi ondan ibarətdir ki, sülh prosesi yalnız onun nəzarəti altında olmalıdır. Vaşinqtonun, Avropa İttifaqının və ya başqa aktorların deyil.

Bu addım eyni zamanda Paşinyan hökumətinə yönəlmiş mesajdır. Ermənistanın Qərbə və Avropa İttifaqına yaxınlaşması, Rusiyanın Ermənistandakı təsir imkanlarının zəiflədilməsi istiqamətində atılan addımlar, 102-ci Rusiya hərbi bazasının gələcəyi ilə bağlı müzakirələrin açılması, eləcə də Paşinyanın kilsə ilə münasibətlərdə sərt xətt tutması Kremlin narahatlığını artıran əsas amillərdəndir”.

Siyasi şərhçi həmçinin 2026-cı ildə Ermənistanda parlament seçkilərinin keçiriləcəyini və bu seçkilərin olduqca həlledici xarakter daşıdığını qeyd edib: “Ara Abramyanın Paşinyana qarşı olan qüvvələrin təşviqi və dəstəklənməsində aktiv rol da bu kontekstdə xüsusi əhəmiyyət kəsb edir. Bundan əlavə, Ermənistanın 2026-cı ilin ikinci yarısında Zəngəzur dəhlizi ilə bağlı tikinti və infrastruktur işlərinə başlanacağını açıqlaması, eləcə də bu marşrutun Qərb və ABŞ ilə assosiasiya olunması Rusi-

Azərbaycan və Türkiyəyə qarşı yenə ərazi iddiası Kreml İrəvandakı nöqərlərini hərəkətə keçirdi

Ermənistanın baş naziri Nikol Paşinyanın “Tarixi Ermənistan” anlayışını açıq şəkildə boş və mənasız mif adlandırması, türk düşmənçiliyinin isə onilliklər boyu Rusiya kəşfiyyatı tərəfindən erməni cəmiyyətinə məqsədli şəkildə aşılandığını dəfələrlə bəyan etməsindən sonra Kremlə bağlı təbliğat şəbəkələri açıq fazaya keçib.

Musavat.com xəbər verir ki, Kremlin əsas informasiya rüporlarından biri olan “Sputnik Ermənistan” bu mərhələdə yenidən aktivləşdirilib və rus müstəmləkə düşüncəsinin daşıyıcısı olan veriliş aparıcısı Arman Abovyan vasitəsilə İrəvandan Bakıya və Ankaraya yönəlik aqressiv, revanşist ritorika tirajlanmağa başlanıb.

Abovyanın son yazıları və çıxışları təsadüfi deyil. O, faktiki olaraq şəxsi mövqeyini deyil, Kremlin sifarişlərini icra edərək Rusiyanın Ermənistanda hansı mövzularda xüsusi həssas olduğunu bir daha açıq şəkildə nümayiş etdirir. Bu “həssas mövzular” isə dəyişməz olaraq eyni xətt üzərində qurulub:

- Türkiyəyə qarşı ərazi iddialarının diri saxlanması,
- Naxçıvanla bağlı əsassız və absurd iddiaların gündəmdə tutulması,
- Qarabağ mövzusunun süni şəkildə yenidən qabardılması.

Məhz bu kontekstdə Abovyan “Vətən” anlayışını siyasi alətə çevirərək iddia edir ki, ermənilər üçün Vətən abstrakt anlayış və ya hüquqi termin deyil, “tarixi fundamentdir”. O, bu “fundament”ə Qərbi Ermənistan (Türkiyə ərazisi), Naxçıvan və “Artsax”ı daxil etməklə açıq şəkildə revanşist ideologiyayı legitimləşdirməyə çalışır. Bununla da Paşinyan hakimiyyətinin “Tarixi Ermənistan” mifindən imtina xəttinə qarşı ideoloji hücum həyata keçirilir.

Paşinyan hökuməti Türkiyə və Azərbaycanla münasibətləri normalaşdırmağa çalışdığı, Ermənistanın Azərbaycandan yanacaq və taxıl tədarükünə başladığı bir mərhələdə Kreml prosesləri sakit izləmək niyyətində deyil. Moskva bölgədə təsir rıçaqlarını itirdikcə, İrəvandakı informasiya “nöqərlərini” işə salır və cəmiyyətə köhnə mifləri yenidən sınıyır.

Məqsəd aydındır: erməni cəmiyyətində yenidən revanşist meyilləri alovlandırmaq, normalaşma prosesini sabotaj etmək və Ermənistanı bir daha regional qarşıdurmanın alətinə çevirmək. Bunun üçün Kremlin informasiya maşını köhnə, sınaqdan çıxmış metodlara əl atır - “Sputnik”-in dili ilə danışan fiqurlar vasitəsilə qorxu, nifrət və saxta “tarixi iddialar” dövrüyyəyə buraxılır.

Realıq isə dəyişir: Ermənistanın gələcəyi uydurma “tarixi torpaq” iddialarında deyil, region ölkələri ilə sağlam və pragmatik münasibətlər qurmaqdan keçir. Kreml bunu çox yaxşı anlayır və məhz buna görə də Paşinyanın kursu fonunda İrəvandan hürməyə başlayır.

yani ciddi şəkildə qıcıqlandırılan amillər sırasındadır. Abramyan faktorunun önə çəkilməsi də məhz bu narahatlığın tərkib hissəsidir.

Bütün bunlar göstərir ki, Rusiya sülh prosesinə ikili standartlarla yanaşı və regionda real sabitlikdən daha çox, öz nəzarəti və təsiri altında olan bir vəziyyətin qorunmasına üstünlük verir. Kremlin məqsədi Ermənista-

nın onun nəzarətindən çıxmaq cəhdlərini zəiflətmək və bu prosesi ləngitməkdir.

Beləliklə, Ara Abramyanın mükafatlandırılması ətrafında baş verənlər tək bir hadisə deyil, daha geniş geosiyasi strategiyanın tərkib hissəsidir. Gələcək perspektivdə bu məqamların daha açıq şəkildə üzə çıxacağı istisna olunmur”.

□ **Cavanşir ABBASLI,**
“Yeni Musavat”

Mandarinli günlər

Zamin Hacı
 zaminhaci@gmail.com

"Mandarinlər, limonlar. Sent-Klement zəng çalar" - biz uşaq olanda belə bir şeir vardı. Sonrası yadımdan çıxıb. Axırı isə bu cür qurtarırdı: "İki şam yandıraram, Səni dayandıraram, Qılınc çalsam bir kərə, Başın düşəcək yerə!"
 (Corc Oruell, "1984")

Bayram günü yalnız müsbət şeylərdən yazmalıyıq. Onsuz xalqın qanı başqa günlərdə qara olur, heç olmazsa bayramlarda qanqaraçılıq salınmasın, tənqid yığışdırılsın. İnşallah, bayramdan sonra yenə hökuməti kəskin formada tənqid edirik. Mən artıq bir neçə nazir müavininin köməkçisinin müşavirinin məsləhətçisini qaralamışam, xəbərdarlıq edirəm, özlərini yığışdırınsınlar. O cümlədən dəmir yolu oyuncağı və kağız gəmilərlə liman-liman oynayan uşaqlara da sözümlər olacaqdır.

Xülasə, bayramınız mübarək olsun, belə, bundan min dəfə yaxşı bayram görəsiniz. Bu yazıya "amin" deyənlər gələn il ünvanlı, epiqraflı köşə yazısı yardımı veriləcəkdir. İndiki cavanların ağzı isti yerdədir, ancaq biz uşaq olanda bayramlar belə gözəl keçirdi ki. Biləsiniz, çox çətin günlər idi. AXC-Müsavat-SSRI dönəmində biz mandarin (fürsətdən istifadə edərək süni yaradılmış "nəringi" sözünə etirazımı bildirirəm) yalnız ildə 1 dəfə, 31 dekabrda yeye bildirdik. Hazırda isə istəsən lap avqustun cırhacırında mandarin al, soy, ye. Heç kim mane olmur. Soymağı niyə xüsusi vurğulayıram, çünki o zamanlar mandarin nadir tapılan element olduğundan əhali onu hər tərəfli istifadə etməyə çalışırdı. Qabığı zibilə atılmırdı, ehtiramla toplanıb pəncərəyə, kitabların arasına, uşağın çantasına və sairə yerlərə qoyulurdu. Həm ətriyyat məqsədiylə, həm də uşaq məktəbdə göstərdi ki, bizim evdə də mandarin vardır. Mandarinin içindəki sapvari elementlərdən camaat paltar tikiirdi. Toxumunu sapa düzüb boyunlarından asırdılar. Yaşıl noxud konservi qara kürü kimi qiymətli məhsul idi. Mayonezi camaat həm salata vururdu, həm üzünə yaxıb maska qoyurdu. Konfet kağızından kolleksiya toplayardıq.

Əlbəttə, sellofan kulyokları yuyub ipdən asan, təzədən istifadə edənlər mənə anlamışdır. İndiki əhali bir az da, pis çıxmasın, acgözdür, harındır. Müstəqilliyin qədrini bilmirlər. O vaxt qazandığımızın hamısını Moskva əlimizdən alırdı. İndi isə biz Moskvadan kompensasiya tələb edirik. Camaatın övrəti "Harrods" univermağından alver eləyir, yenə narazıdırlar.

Sovet dövrünün maaşı, pensiya və təqaüdləri ilə indiki ödənişləri müqayisə edəndə xalqın daha yaxşı yaşadığını görmək mümkündür. Bu barədə hesablamalar, statistika ilə beynimizi yorma, bayramı kormaq istəmirəm, yalnız onu yazım ki, həmin vaxtın orta maaşına ayda neçə kiloət-yağ-qənd və sairə kimi məhsullar almaq olardı, indiki maaşla nə qədər almaq olur - müqayisəyə gəlməz dərəcədə fərqli rəqəmlərdir.

Üstəlik, o dövrdə belə ərzaqların yalnız adı var idi. Təzəlikcə tələbə yoldaşım bir nəfər yeniyetməyə 1989-90-cı ildə talonla ət-yağ almağımızı izah edə bilmədik. O heç cür anlamadı ki, 1 insana ayda yalnız 1 kiloət, yağ, şəkər necə düşə bilmiş, bundan artıq istəsə niyə ala bilməmiş və sairə.

Həmçinin "Filan instituta girməyin qiyməti filan qədər idi" cümləsini test üsulu ilə xoşbəxt olan gənclərə necə anladasan?

Uzun sözün qısası, əgər müəllimlərə həmkarlar təşkilatı vasitəsiylə bakkuş və saqqız buketi hədiyyə edilibsə, onu öpüb gözlərinin üstünə qoysunlar, daha narazılıq olmasın. Bu xəbəri mən internetdə görmüşdüm. Mestkom müəllimlərinə içində keks-meks olan hədiyyə qutusu vermişdi, onlar isə ağlaşma qurmuşdu, deyirdilər bu nədir, başımızı uşaq başı kimi aldadırlar və sairə. Sanki xaricdə müəllimə bayram münasibətiylə brilyant qaşlı üzük verilmiş. Hədiyyəyə mız qoymaq da təzə çıxıb. Biz uşaq olanda müəllimə açıqca (otkritka) yazırdıq, o da açıqca üzümüzə tükürürdü. Zarafat edirik, əlbəttə, həmin vaxtlar biz elə bilirdik müəllim çörək yemir, qanadlı mələklər kimi göy üzündə yaşayır.

Televizorda bir bambılı verilişin ümidinə qaldığımızı heç yada salmayım. İndi, məşallah, gir internetə, nəyə istəyirsən bax. Lap süni intellektlə meymunluq videoları düzəldənlərə tamaşa elə. İnanın ki, bu bambılı videolar əski zamanların mərkəzi televiziya yayımlarından min qat abırıdır.

Yeganə neqativ hal Şaxta baba adlanan mənfur şəxsin dəyişilməz qalmasıdır. Bəlkə ona qaz limiti kimi bir şey qoyulsaydı... Qalan hər şey yaxşıdır, bayramınız da bir daha qutlu olsun, cənaşığı, uzun ömür, hökumətin ətrafında daha sıx birləşəsiniz, amin, yazdı...

Bu yaxınlarda Ermənistandakı Avropa İttifaqının (Aİ) Monitoring Missiyası təmtəraqlı bəyanat verib: "Bölgədə sülh və təhlükəsizliyi dəstəkləməyə sadıq qalmaqdan qürur duyuruq. Missiyamız Ermənistan və Azərbaycan sərhədində fasiləsiz, 24/7 monitoring aparır. Sabitliyi təşviq etmək, etimad yaratmaq və Ermənistan vətəndaşlarının təhlükəsizliyini təmin etmək üçün hazırlığımızı və qətiyyətimizi bir daha təsdiqləyirik", - bəyanatda deyilir.

Aİ missiyası Ermənistan-da 2022-ci ilin payızında, Ermənistan-Azərbaycan sərhədində gərginliyin daha da artması fonunda yaradılıb. Əldə edilən razılaşmalardan sonra Aİ ilk məhdud müşahidəçi qrupunu bölgəyə göndərib. Lakin müvəqqəti missiya tez bir zamanda daha müəssəssəkil dəstəyə çevrildi. 2023-cü ildə Aİ uzunmüddətli iştirak barədə qərar verdi və 2025-ci ilin əvvəlində missiyanın mandatı rəsmi olaraq 2027-ci ilin fevralına qədər uzadıldı.

Rəsmi Bakının davamlı etirazlarına baxmayaraq onlar Ermənistanda ən azı daha 13 ay qalmaq niyyətindədirlər.

Hərbi ekspertlər Aİ missiyanın son bəyanatını şərh edərkən bildirirlər ki, əgər onlar özlərini mülki müşahidəçi hesab edirlərsə, "Ermənistan vətəndaşlarının təhlükəsizliyini" necə təmin edə bilərlər? Belə anlaşılar ki, ya onların silahları var, ya da gözəgörünməz qüvvələri. Yeni Aİ müşahidəçilərinin hərbi səlahiyyətləri, məcburetə vasitələri və ya insidentlərin qarşısının alınması mexanizmləri yoxdur. O halda "təhlükəsizliyin təmin edilməsi" gəlişi xoş sözlərdir.

Aİ üzvü olmayan və regionla birbaşa əlaqəsi olmayan bir ölkənin - Kanadanın nümayəndələrinin anlaşılmaq şəkildə daxil olduğu missiyanın tərkibi suallar doğurur. Həm də regiondakı vəziyyət dəyişib. Həm Azərbaycan, həm də Ermənistan son mərhələyə - sülh sazişinə çatmaq üçün ehtiyatlı, lakin fərqli bir nikbinlik nümayiş etdirirlər.

Son altı ay ərzində sərhəddə heç bir ciddi insident qeydə alınmayıb. Üstəlik, bu ilin avqust ayında Vaşinqtonda sülh sazişinin paraflanması baş tutdu. Ayna.az öz şərhində yazır ki, əslində avqust ayından sonra sülhün əsas qarantı qeyri-müəyyən şəkildə ifadə olunan müşahidəçi qrupu deyil, onun köməyi ilə siyasi razılaşmalar əldə edilən ABŞ Prezidenti Donald Tramp idi. Bu kontekstdə məntiqi sual yaranır: İrəvanın başqa cür faydasız müşahidəçilərlə vaxtından əvvəl vidalaşmaq üçün siyasi iradəsi olacaqmı?

Sərhədimizdəki Aİ müşahidəçilərinin sülh minnəti

Yarım ildə sərhəddə bir insident belə qeydə alınmayıbsa, Monitoring Missiyası nəyi müşahidə edəcək?

Milli Məclisin deputatı, Ana Vətən Partiyasının sədr müavini Günay Ağamalı "Yeni Müsavat"da diqqətlərə çatdırdı ki, Avropa İttifaqının Ermənistandakı Monitoring Missiyasının son bəyanatları bir daha göstərir ki, bu qurum öz mandatını aşan və realıqla uzlaşmayan ifadələrdən istifadə edir: "Ermənistan vətəndaşlarının təhlükəsizliyini təmin etmək" kimi iddialar mülki müşahidəçi statusuna malik bir missiyanın səlahiyyətləri çərçivəsində deyil. Əgər Avropa İttifaqı missiyası özünü sırf müşahidəçi qurum kimi təqdim edərsə, onun təhlükəsizliyi "təmin etmək" üçün hansı real mexanizmlərə malik olduğu ictimaiyyətə açıqlanmalıdır.

Avropa İttifaqının hərbi səlahiyyətləri və insidentlərin qarşısını almaq üçün məcburetə vasitələri mövcud deyil. Belə olduğu halda belə bəyanatlar siyasi ritorikadan başqa bir mənə daşıyır və regionda yanlış gözləntilər formalaşdırır. Eyni zamanda birlik üzvü olmayan, regionla birbaşa əlaqəsi olmayan ölkələrin, o cümlədən Kanadanın nümayəndələrinin bu missiyada iştirakı əlavə suallar yaradır. Azərbaycan tərəfi dəfələrlə bu missiyanın fəaliyyətinin şəffaf və balanslı olmadığını bəyan edib. Məqsəd Azərbaycan və Ermənistan arasında sülh gündəliyinə kölgə salmaq və regiondakı normallaşma mühitəsinə mənfi təsir göstərməkdir. Hazırkı mərhələdə regionda vəziyyət köklü şəkildə dəyişib. Vaşinqtonda sülh sazişinin paraflanması faktı göstərir ki, real sülhün əsas təminatçı

sı siyasi iradədir və onun icrası üçün konkret diplomatik mexanizmlər aktivləşir. Hesab edirəm ki, Ermənistan tərəfi artıq regionda yeni realıqları nəzərə almalı və sülh prosesi-nə real töhfə verməyən, etimadı artırmaq əvəzinə suallar doğuran mexanizmlərlə vidalaşmaq üçün siyasi iradə nümayiş etdirməlidir.

AMİP Ali Məclisinin sədri, politoloq Rəşad Bayramovun sözlərinə görə, Avropa İttifaqının Ermənistandakı Monitoring Missiyasının son bəyanatı artıq sülh ritorikasıdan çox, realıqdan uzaq siyasi özünüterif təsiri bağışlayır: "Şübhəsiz ki, silahsız, mülki statuslu və heç bir məcburetə səlahiyyəti olmayan bir missiyanın "təhlükəsizlik təminatı"ndan danışması açıq-aşkar manipulyativ yanaşmadır.

Avropa İttifaqının müşahidə missiyası 2022-ci ildə sərhəddə gərginliyin artdığı dövrdə yaradılmışdı və ilkin mərhələdə bunu böhrana cavab kimi təqdim edirdi. Lakin aradan keçən müddət göstərdi ki, missiya nə gərginliyin azalmasına real töhfə verdi, nə də tərəflər arasında etimad yaradı. Əksinə, rəsmi Bakının haqlı etirazlarına baxmayaraq mandatın uzadılması Avropa İttifaqının bölgədə vasitəçilik yox, öz maraqlarını təmin etmək istəyini ortaya qoydu. Ən ciddi problem missiyanın öz funksiyasını bilərəkdən şifirtməsidir. Hərbi və hüquqi mexanizmlərdən məhrum olan müşahidəçilər nə insidentlərin qarşısını ala, nə də eskalasiya zamanı hər hansı

real müdaxilə edə bilərlər. Bu halda "təhlükəsizliyin təmin edilməsi" ifadəsi faktiki məzmunundan məhrum, yalnız siyasi PR məqsədi daşıyan boş ritorikadır. Əgər təhlükəsizlik müşahidə ilə təmin olunsaydı, bölgədə onilliklər boyu davam edən münaqişələr çoxdan həllini tapardı. Missiyanın tərkibində ittifaq üzvü olmayan Kanadanın nümayəndələrinin yer alması isə onun "Avropa dəyərləri" adı altında gizlədilən daha geniş geosiyasi maraqlara xidmət etdiyini göstərir. Regionla birbaşa əlaqəsi olmayan dövlətlərin bu missiyaya cəlb edilməsi onun neytral və balanslı mexanizm olmadığını, əksinə, Qərb blokunun Cənubi Qafqazda siyasi mövcudluğunu möhkəmləndirməyə yönəlmiş alətə çevrildiyini təsdiqləyir. Üstəlik, missiyanın mövcudluğu artıq regional realıqla ziddiyyət təşkil edir. Son altı ayda Ermənistan-Azərbaycan sərhədində ciddi insident qeydə alınmayıb. Tərəflər sülh sazişinə doğru real və konkret addımlar atırlar. Avqust ayında Vaşinqtonda sülh sənədinin paraflanması isə açıq şəkildə göstərdi ki, prosesin real təminatçısı müşahidəçilər deyil, siyasi çəkisi olan güc mərkəzləridir. Belə olan halda təbii ki, ortaya haqlı suallar çıxır. Funksional əhəmiyyətini itirmiş, etimad yaratmaqdan başqa nə işlə desən məşğul olan bu missiyanın Ermənistanda qalmasına heç qıqəten ehtiyac varmı?"

□ **Cavansir ABBASLI,**
 "Yeni Müsavat"

Azərbaycan Qarabağ-da dövlət suverenliyini bərpa etdikdən sonra ölkəmizə qarşı fəal antitəbliğat aparan ölkələrdən biri də Çexiya olub. Bu ölkənin ikipalatalı parlamenti zaman-zaman qəbul etdikləri qərəzli qətnəmələrdə erməni separatçılarına dəstək çıxıb, Azərbaycanın Qarabağ bölgəsinin adını (Dağlıq Qarabağ) təhrif etməkdən çəkinməyib. Qətnəmələrdə ən çox uydurulan yalan guya erməni mədəni və tarixi abidələrinə zərər yetirilməsi ilə bağlı olub. Ermənistanın həm 30 il ərzində işğal altında qalmış torpaqlarımızda, həm də indiki Ermənistan ərazisində azərbaycanlılara məxsus yüzrlər tarixi, mədəni və dini abidəni yerlə-yeksan etməsi məsələsinə isə göz yumub. Rəsmi Bakının, Milli Məclisin etiraz bəyanatlarının isə rəsmi Praqanın mövqeyinə xüsusi təsir etmədiyi qənaəti yaranır.

Day.az saytı "Baku Burila" Telegram kanalına istinadən xəbər verir ki, Çexiyanın Ermənistandakı səfiri yenə də diplomata yaraşmayan açıqlama verib.

Telegram kanalı Çexiyanın Ermənistandakı səfiri Petr Pirunçik QHT nümayəndəsinə qucaqlayıb və yenə də Azərbaycanda olmayan inzibati ərazi adı çəkir və "Dağlıq Qarabağdan olan həssas ailələrə yardım vəd edir". "Çexiya səfirləri regiondakı vəziyyətdən xəbərsizdirlər? Çexiyanın Bakıdakı səfiri Xarici İşlər Nazirliyinə çağırılmalı və ona etiraz notası verilməlidir. Praqa isə Pirunçikə xəbərdarlıq edir ki, bu, diplomatiya deyil", - deyir "Baku Burila" Telegram kanalı bildirib.

İkipalatalı Çexiya parlamenti (Deputatlar Palatası və Senat) Azərbaycanın əleyhinə bir sıra qərarlar qəbul edib,

mi Bakını suçlayan mövqe tutmuşdular. Sonra belli oldu ki, erməni terrorçularından ələ keçirilən silah və sursatlar

sorğuya izahat verə bilməmişdi.

Bakı-Praqa arasında son aylar nəzərə çarpan diploma-

cür açıq dəstəyi suallar doğurur. Xatırladaq ki, bu ilin iyulunda Praqa şəhərində Azərbaycan və Çexiya xarici işlər nazirlikləri arasında siyasi məsləhətləşmələrin növbəti iclası keçirilib.

Azərbaycanın nümayəndə heyətinə xarici işlər nazirinin müavini Fariz Rzayev, Çexiyanın nümayəndə heyətinə xarici işlər nazirinin müavini Yan Maryan rəhbərlik edib.

hələ qəbul edə bilmirlər: "Bu gün Cənubi Qafqazla bağlı olan real siyasi leksikonlardan ya istifadə edə bilmirlər, ya da da istifadə etmək istəmirlər. Məlumatlısızdılar demək istəməzdim. Çünki bütün dünyanın qarşısında baş verən proseslər yaşanıb. Bu proseslərdən məlumatlısız olmaq mümkün deyil. Nə qədər ki, belə dövlətlər var və bu cür dövlətlərin səfirləri realıqlara uyğun olmayan addımlar atırlar, təxribat xarakterli hərəkətlərdən yorulmurlar, biz də lazımi diplomatik reaksiyamızı verməliyik. Konkret bu məsələdə ən azından Çexiya dövlətinin və ümumilikdə Çexiyadan olan siyasilərin, diplomatların diqqətinə çatdırmaq üçün ən azından onların səfirinə nota təqdim edilə bilər. Çexiya dövləti Azərbaycanın ərazi bütövlüyünü tanıyır. Qarşılıqlı olaraq Azərbaycan da Çexiyanın ərazi bütövlüyünü tanıyır. Çexiya dövlətinin səfirinin Azərbaycan ərazisində mövcud olmayan inzibati ərazi adını işlətməsi ilk növbədə Çexiya dövlətinin özünün qərarına hörmətsizlikdir, sonra isə Azərbaycan qanunlarına qarşı hərəkətdir. Bu baxımdan, narazılığımız, etirazımız Çexiyanın Azərbaycandakı səfirinin vasitəsilə Çexiya dövlətinin diqqətinə çatdırılmalıdır ki, Ermənistandakı səfirlərinə təlimatlandırınlar. Sülhə mane olan ifadələr işlətmək təxribatdır. Səfirin bu hərəkətə yol verməsinə son qoyulmalıdır".

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məşavət"

Çexiya səfirindən anti-Azərbaycan addım

İrəvandakı çex səfirin hərəkətinə görə Bakıdakı səfirə nota təqdim edilə bilər

Petr Pirunçik

xüsusən 2023-cü ilin oktyabrında Qarabağda antiterror əməliyyatlarından sonra rəs-

arında Çexiya istehsalı olan mərmilər də aşkarlanmışdı. Bakıdakı səfir isə bu barədə

tik müzakirələr fonunda səfirin bu özbaşınalığı, Ermənistan-dakı revanşist qüvvələrə bu

Məsləhətləşmələr zamanı postmünaqişə dövründə bölgədə mövcud vəziyyət, Ermənistan-Azərbaycan normallaşma prosesi və bu prosesə mane olan amillər, davamlı sülhün təmin edilməsi istiqamətində ölkəmiz tərəfindən atılan addımlar, eləcə də işğaldan azad edilmiş ərazilərimizdəki mina problemi və orada həyata keçirilən irimiqyaslı bərpa-quruculuq işləri barədə ətraflı məlumat verilib. Belə iddialar da var ki, Çexiya bu cür addımları Avropa Birliyinin təhriki ilə atır. Azərbaycan səfiri XİN-ə çağırılmalıdır?

Politoloq Xəyal Bəşirov "Yeni Məşavət"a bildirdi ki, Avropadakı dövlətlərin bəziləri Cənubi Qafqazda yaranmış yeni realıqları

İranın "qələmini" yenə "qırdılar?" - bölgəmizə təhlükə

Bir neçə aya İsrail İrani bombalaya bilər

İsrail və İran arasında mümkün müharibə ilə bağlı xəbərlər yenidən diqqət mərkəzindədir: raket təlimləri, qoşun hərəkətləri, sərt siyasi bəyanatlar və kəşfiyyat sızmaları yaxınlaşan eskalasiya atmosferi yaradır. İsrail hərbi hazırlığını artırır, İran raket qabiliyyətlərini bərpa etdiyini nümayiş etdirir və diplomatik yol faktiki olaraq dondurulub. Lakin real təhdidlər fonunda başqa bir məsələ getdikcə daha çox populyarlıq qazanır: potensial münaqişənin hökumətə təzyiq göstərmək və onu nüfuzdan salmaq üçün bir vasitə kimi istifadə edildiyi daxili siyasi müharibə. Formal olaraq söhbət "yüksek hazırlıqdan" gedir, amma əslində biz idarə olunan gərginliyin klassik nümunəsinə şahid oluruq - real hərbi risklər media konstruksiyalarına, siyasi maraqlara və sui-qəsd nəzəriyyələrinə qarşı qoyulduqda.

7 oktyabr hadisələrindən sonra İsrailin strateji mədəniyyəti kökündən dəyişib. Potensial düşmənin hər hansı bir fəaliyyəti artıq adi hal kimi qəbul edilmir. Məhz bu kontekstdə İsrail və Amerika mənəbləri jurnalist Barak Ravide bildiriblər ki, Qüds Donald Tramp administrasiyasını İslam İnqilabı Keşikçiləri Korpusunun (SEPAH) raket təlimlərinin qabaqlayıcı zərbə üçün örtük ola biləcəyi barədə xəbərdar edib.

Formal olaraq, kəşfiyyat yalnız raket bölmələrinin hərəkətlərini və yerləşdirilməsini qeyd edir. Lakin HƏMAS hücumundan əvvəl strateji korluğun travması analitik fərziyyələri dəyişdirib: "ehtimal 50%-dən aşağı" artıq "məqbul risk"ə bərabər deyil. İsrail məntiqi ən pis ssenarini fərz edir - məhz ona görə ki, HƏMAS-ın oxşar "təlimləri" əvvəllər real hücumla hazırlıq kimi

qəbul edilmirdi.

Son aylarda İsrail Müdafiə Qüvvələri şimal sektorunda - Qaliley və Qolan təpələrində təlimlərini kəskin şəkildə gücləndirib. Onlar çoxcəbhəli müharibə ssenarilərini tətbiq edirlər: kütləvi raket zərbələri, mülki infrastrukturun pozulması və hava qüvvələrinin, quru qüvvələrinin və çoxmərtəbəli hava hücumundan müdafiə sistemlərinin qarşılıqlı təsiri. Formal olaraq planlaşdırılan təlim olsa da, əslində bu, xarici strateji oyunçunun iştirak etdiyi yüksək intensivlikli münaqişəyə hazırlığın nümayişidir.

Eyni zamanda ABŞ-İsrail koordinasiyası güclənir. Baş Qərargah reisi Eyal Zamir və Mərkəzi Komandanlıq komandanı Bred Kuper arasında əlaqələr, hərbi nümayəndə heyətlərinin səfərləri və raketdən müdafiə məsələlərinə diqqət yetirilməsi rəsmi müharibə

elan edilmədən vəziyyətin kəskin şəkildə pisləşməsinə hazırlıqların aparıldığını göstərir.

İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu-nun ABŞ Prezidenti Donald Trampa dekabrın 29-dakı görüşündə Vaşinqtonu İranın raket obyektlərinə zərbə endirməyə razı salmağa çalışdığı iddia olunur.

"The Washington Post" da yazmışdı ki, Netanyahu İrani İsrailin maraqları üçün regional təhlükə kimi görməyə davam edir. O, İsrailin hərbi hücumları üçün ABŞ-nin icazəsini, ya da Vaşinqton qüvvələrinin birbaşa müdaxiləsini istədiyini gizlətmir.

Tramp Tehranın nüvə proqramını bərpa etməyə cəhd göstərəcəyi təqdirdə İrana ciddi nəticələr verəcəyi ilə hədələyib. Tramp İsrailin baş naziri Benyamin Netanyahu ilə "Mar-a-Laço" iqamətgahında birgə mətbuat konfransı zamanı deyib ki, "əgər bu təsdiqlərsə, nəticələr olacaq. Nəticələr çox ciddi, bəlkə də keçən dəfəkindən daha ciddi olacaq". Tramp bildirib ki, İran ABŞ-nin iyun ayında zərbə vurduğu raket proqramını bərpa etmək üçün yeni obyektlər "tikir", lakin hələlik bunun təsdiqi yoxdur.

"Ümid edirəm ki, İran yenidən qurmağa çalışmır, oxudu-

ğum kimi, onlar silah və digər şeylər hazırlayırlar. Əgər onlar bunu edərlərsə, deməli, məhv etdiyimiz obyektlərdən istifadə etmərlər, amma bəlkə də başqa obyektlərdən istifadə edirlər", - deyir Amerika lideri qeyd edib. Tramp Tehranın razılaşmalı olduğunu təkrarlayaraq, "onlara fürsət verdiyini" əlavə edib. O, İrana ABŞ ilə razılaşma əldə etməyi məsləhət görüb.

Ekspertlərə görə, ABŞ lideri hazırda Ukrayna müharibəsi ilə ciddi məşğuldur və raket istehsalı ilə bağlı imkanları yenidən bərpa edib və bu, qəbul edilməzdir. Nəzərə alsaq ki, bundan əvvəl də Trampın İranla bağlı sərt bəyanatlarını eşitməmişik və bu bəya-

min Netanyahu-nun ABŞ-yə səfəri ərəfəsində Netanyahu-nun Donald Trampı İrana zərbələr endirməklə bağlı razı salmağa mümkün qədər çalışacağı haqda iddialar var idi: "Dekabrın 29-da keçirilən görüşdən sonra verilən açıqlamalara diqqət yetirsek, görünən odur ki, Netanyahu bu istiqamətdə müəyyən qədər istəklərinə nail ola bilər. Donald Tramp mətbuat konfransında bəyan etdi ki, olan məlumatlara görə, İran özünün nüvə və raket istehsalı ilə bağlı imkanları yenidən bərpa edib və bu, qəbul edilməzdir. Nəzərə alsaq ki, bundan əvvəl də Trampın İranla bağlı sərt bəyanatlarını eşitməmişik və bu bəya-

natların ardınca iyunda İrana zərbələr endirildi. O baxımdan qarşıdakı dövrlərdə - bir neçə ay ərzində Netanyahu Trampdan İrana zərbə endirməyə dəstək verməsini istəyəcək. Çünki bu, baş nazirin özü üçün də çox vacibdir. Belə ki, 2026-cı ildə seçkilər keçirilməlidir və seçkilərə qədər Netanyahu İranla bağlı müəyyən addımlar atmaqla seçkilərdə özünün qələbəsini təmin etməyə çalışacaq".

Politoloq düşünür ki, İsrail baş naziri əvvəllər olduğu kimi, yenə Donald Trampı onun mövqeyini qəbul etməyə razı sala biləcək.

□ **Etibar SEYİDAĞA,**
"Yeni Məşavət"

Gələn aydan pensiyalar bu qədər artacaq

2025-ci ilə müqayisədə 7.9%-dən çox artım gözlənilir

“2025-ci il sona yaxınlaşmaqdadır. Bu il Azərbaycan tarixində həmçinin sosial müdafiə tədbirlərinin güclənməsi ili kimi yadda qaldı. Cənab Prezidentin “Azərbaycanın ədalətli və bəşəriyyətə maddi yardım verilməsi haqqında” imzaladığı sərəncama uyğun olaraq bu gün 76 mindən çox ailəyə birdəfəlik yardımların ödənilməsi başa çatacaq. Bu dəstək 335 mindən çox ailə üzvünü əhatə edəcək”. Bunu Milli Məclisin son plenar iclasında deputat Vüqar Bayramov deyib.

Deputat qeyd edib ki, 2025-ci il reallaşan 5-ci sosial paket 3 milyondan çox vətəndaşımıza əhatə etməklə ölkəmizdə sosial təminat sisteminin daha güclənməsinə xidmət etdi. “2025-ci ilki artımlar üçün illik əlavə olaraq 1,4 milyard manat ayrılıb. Bu isə o deməkdir ki, yalnız 2020-ci ildən sonra Azərbaycan Prezidentinin göstərişi ilə reallaşan paketlərə 7.6 milyard manat əlavə vəsait yönəldilib. 2024-cü ildə respublika üzrə orta aylıq əməkhaqqı 8.1 faiz artmışdırsa, bu ilin ilk 10 ayında artım 9.4 faiz olub. 2025-ci ilin yekununda nominal orta aylıq əməkhaqqının 9.2 faiz artacağı gözlənilir”, - deyə o bildirib.

Onun sözlərinə görə, gələn aydan etibarən artıq bütün növ pensiyaların indeksləşdirilərək artırılması baş verəcək. 9.2 faiz artırılacağı gözlənilən pensiya artırımları 1 milyon 100 mindən çox vətəndaşımıza şamil olunaraq yanvar ayından hesablanacaq. Bu bütün növ əmək pensiyalarını, o cümlədən yaşa görə, əlilliyə görə və ailə başçısını itirməyə görə əmək pensiyaları alan bütün vətəndaşlarımıza şamil olunacaq. Bu o deməkdir ki, 500 manat pensiya alan vətəndaşımızın pensiya məbləğində gələn aydan 46 manat artım olacaq.

“Nəticədə, 2026-cı ildə Azərbaycanda orta aylıq pensiyaların təxminən 590 manat olacağı proqnozlaşdırılır, yaşa görə orta pensiya isə 629 manata çatacaq və bu məbləğ 2025-ci ilə müqayisədə 7.9%-dən çox artım deməkdir. Ehtiyac meyarının 300 manata çatdırılması isə gələn ildən ünvanlı sosial yardım almağa başlayacaq vətəndaşlarımızın sosial yardım məbləğinin artmasına səbəb olacaq. İlk qiymətləndirmələrə görə, 900 manat gəlirli 5 nəfərlik ailə, əvvəl aldığı təxminən 525 manat əvəzinə, yeni ehtiyac meyarının tətbiqi ilə orta hesabla 600 manat yardım alacaq. Bu isə təbii ki, daha çox ehtiyaca malik olan ailələrin daha yaxından dəstəklənməsi deməkdir”, - V. Bayramov qeyd edib.

Prezident Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi və bununla əlaqədar Azərbaycan Respublikası Prezidentinin bəzi fərmanlarında və sərəncamlarında dəyişiklik edilməsi haqqında fərman imzalayıb.

Fərmana əsasən, dövlət büdcəsindən maliyyələşdirilən və fəaliyyət istiqamətlərinə uyğun olaraq Azərbaycanın hüquqi və fiziki şəxslərinə, habelə bələdiyyələrə qrant verə bilən qurumlar, həmçinin

Gənclər Fondu, Kiçik və Orta Biznesin İnkişafı Agentliyi, Əmək və Əhalinin Sosial Müdafiəsi Nazirliyinin tabeliyində Sosial Xidmətlər Agentliyi qeyri-hökumət təşkilatlarının müsabiqə yolu ilə və müsabiqə

Qrantlara nəzarət artırılır - “Bir pəncərə” sistemi..

dənkenar yolla, dövlət sifarişləri və subsidiya daxil olmaqla, bütün növ maliyyələşdirilməsini “Bir pəncərə” prinsipi əsasında Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi ilə birlikdə həyata keçirəcəklər.

Bunun üçün “Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi” informasiya sistemi yaradılacaq.

Sistemin sahibi və operatoru funksiyalarını Azərbaycan Respublikasının Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyi həyata keçirəcək.

Qeyd edək ki, Qeyri-Hökumət Təşkilatlarına Dövlət Dəstəyi Agentliyinin Müşahidə Şurası üzvlərinin sayı da azaldılıb. Dəyişikliyə Müşahidə Şurasının üzvlərinin sayı 11-dən 7-yə endirilib. Həmçinin Müşahidə Şurasının 4 üzvü (bundan əvvəl 8) vətəndaş cəmiyyəti institutlarının, digər 3 üzvü isə dövlət orqanlarının nümayəndələrindən təyin ediləcək. Dəyişikliyə agentliyin fəaliyyətini üç üzvdən - sədr və onun iki müavinindən ibarət İdarə Heyəti həyata keçirəcək.

“Bir pəncərə” sisteminin yaradılması hansı əsas zərurətdən irəli gəldi və indiyədək mövcud mexanizmlərdə hansı problemlər var idi? Bu sistem qrantların şəffaflığına real olaraq nə dərəcədə təsir göstərəcək?

Mövzu ilə bağlı **Konstitusiya Araşdırmalar Fondunun rəhbəri, hüquqşünas Əliməmməd Nuriyev** “Yeni Müsavat”a danışib. O qeyd edib ki, fərman təsadüfi və situativ qərar deyil: “Bu sənəd uzunmüddətli müşahidələrin, praktiki təcrübənin, qiymətləndirmələrin və qeyri-hökumət təşkilatları sahəsində real vəziyyətin dərinlən diqqətinin nəticəsi kimi formalaşmış. İllər ərzində tətbiq olunan mexanizmlər təhlil edilib, mövcud boşluqlar, təkrarlanan problemlər və institusional uyğunsuzluqlar müəyyən edilmişdir. Nəticədə dövlət-vətəndaş cəmiyyəti münasibətlərində yeni

Əliməmməd Nuriyevdən yeni fərmana şərh: “Artıq əsas sual “kim nə qədər qrant aldı” deyil”

mərhələyə keçidi nəzərdə tutan sistemli qərar qəbul olunub. Bu fərman həm də QHT-lərə dövlət dəstəyi sisteminin bütövlükdə yenidən qurulmasıdır”.

Ə.Nuriyev deyib ki, fərmanın əsas mahiyyətini sadə dillə belə ifadə etmək olar: “QHT-lərə dövlət dəstəyi sahəsində pərakəndə və əlaqəsiz mexanizmlərdən vahid, əlaqələndirilmiş sistemə keçid təmin olunur.

Bu sistem dəyişikliyi bir neçə əsas istiqamətdə özünü göstərir. Yeni QHT-lərin maliyyələşdirilməsində “Bir pəncərə” prinsipi tətbiq edilir. İndiyədək qeyri-hökumət təşkilatları müxtəlif dövlət qurumları, fondlar və agentliklər tərəfindən, bir-birindən asılı olmayan mexanizmlərlə maliyyələşdirilirdi. Bu isə maliyyə axınlarında pərakəndəlik, mövzu və prioritetlərin üst-üstə düşməsi, habelə dövlət siyasətinin icrasında koordinasiya problemləri yaradırdı.

Fərman bu vəziyyəti köklü şəkildə dəyişir. Bundan sonra QHT-lərin bütün növ dövlət maliyyələşməsi vahid koordi-

nasiya prinsipi əsasında həyata keçirilir, maliyyə mənbələri saxlanılır, ləğv edilmir, lakin proseslər vahid sistem daxilində uzlaşdırılır.

Bu yanaşma mərkəzləşmə deyil, nizamlı və planlı əməkdaşlıq modelidir.

O ki qaldı vahid informasiya sistemində, bu sistem QHT-lərin maliyyələşdirilməsi sahəsində şəffaflığı, izləmə bilikliyi və institusional yaddaşı təmin edən əsas alətə çevrilir. Yeni sistem vasitəsilə maliyyələşmə prosesləri ardıcıl şəkildə izlənilir, təkrarlanan layihələrin qarşısı alınır, prioritet sahələr üzrə dövlət siyasətinin icrası ölçülə bilən hala gətirilir. Bu, QHT sahəsində rəqəmsal idarəetməyə keçidin institusional əsasını yaradır”.

Əliməmməd Nuriyev həmçinin qeyd edib ki, yeni fərman QHT Agentliyinin funksional rolunu genişləndirir: “Bununla agentlik artıq yalnız maliyyə ayıran qurum deyil, dövlət - özəl - QHT əməkdaşlığını əlaqələndirən sistem qurucu və koordinasiyaedici mərkəz funksiyasını daşıyır. Agentlik bütün dövlət qurumla-

rı ilə birgə maliyyələşmə proseslərində iştirak edir, mövzu və prioritetlərin müəyyənləşdirilməsində rol alır,

QHT sektorunun sərəşəlliliyinin və dayanıqlı inkişafının təşviqində iştirak edir. Bu dəyişiklik agentliyin institusional məsuliyyətini və idarəetmə yükünü əhəmiyyətli dərəcədə artırır.

Fərmanın mühüm yeniliklərindən biri idarəetmə modelinin dəyişdirilməsidir. İcraçı direktor modelindən imtina edilərək İdarə Heyəti institutu tətbiq olunur. Bu dəyişiklik qərarların tək şəxs tərəfindən deyil, kollegial şəkildə qəbul edilməsini, məsuliyyətin bölüşdürülməsini, institusional sabitliyin və davamlılığın gücləndirilməsini təmin edir. Bu, QHT sahəsində idarəetmə mədəniyyətinin yüksəldilməsinə yönəlmiş məqsədlı və düşünülmüş addımdır. Beləliklə, artıq əsas sual “kim nə qədər qrant aldı” deyil. Əsas sual “ictimai problemlərin həllində daha səmərəli, şəffaf və dayanıqlı sistem necə qurulur?” sualıdır. Bu fərman həmin suala verilmiş sistemli, ölçülmüş və düşünülmüş cavabdır”.

□ **Xalidə GƏRAY,**
“Yeni Müsavat”

Azərbaycanda cərimələrlə bağlı qərar verildi

Vergi və mədəni sərvətlərin qorunması üzrə tələblərin pozulmasına görə cərimələr sərtləşdirildi

Vergi hesabatlarının və dövlət rüsumunun tutulması barədə hesabatların təqdim edilmə qaydalarının pozulmasına görə cərimələr artırılacaq. Bu barədə məsələ Milli Məclisin son iclasında müzakirəyə çıxarılan İnzibati Xətalər Məcəlləsinə təklif edilən dəyişiklikdə əksini tapıb.

Layihəyə əsasən, vergi ödəyicisi kimi qeydiyyatda olmayan şəxslər tərəfindən vergi və maliyyə məlumatlarının mübadiləsinə nəzərdə tutan Azərbaycan Respublikasının tərəfdar çıxdığı beynəlxalq müqavilələr əsasında xarici dövlətlərdən daxil olmuş məlumat mübadiləsi üzrə sorğuların cavablandırılması üçün tələb olunan

məlumat və sənədlərin Vergi Məcəlləsi ilə müəyyən edilən müddətdə vergi orqanına təqdim edilməməsinə və ya bilərəkdən təhriif olunmaqla təqdim edilməsinə görə fiziki şəxslər 300 manat (hazırkı cərimə 50 manatdır) məbləğində, hüquqi şəxslər 1000 manat (hazırkı cərimə 100 manatdır) məbləğində cərimə ediləcək.

Mədəni sərvətlərin qorunması üzrə tələblərin pozulmasına görə cərimələr də sərtləşdirilir.

Mədəni sərvətlərin mühafizə siyahısına daxil edilmiş milli mədəni irs obyektlərinin Azərbaycan Respublikasının ərazisindən qanunsuz aparılmasına görə fiziki şəxslər 3 min manat (hazırkı cərimə: 1 500 manat) məbləğində, vəzifəli şəxslər 6 min manat (hazırkı cərimə: 3 min manat) məbləğində, hüquqi şəxslər 20 min manat (hazırkı cərimə: 10 min manat) məbləğində cərimə

ediləcək. Bu əməllərin törədilməsi nəticəsində mədəni sərvətlərin korlanmasına görə, az miqdarda (“az miqdarda” dedikdə, 3 min manatdan yuxarı olmayan məbləğ başa düşülür) ziyan vurduqda fiziki şəxslər 5 min manat məbləğində, vəzifəli şəxslər 10 min manat məbləğində, hüquqi şəxslər 30 min manat məbləğində cərimə ediləcək.

Həmçinin mədəni sərvətlərin mühafizə siyahısına daxil edilmiş mədəni sərvətlərin müvafiq icra hakimiyyəti orqanının müəyyən etdiyi orqanla (qurumla) razılaşdırılmadan başqa yere köçürülməsinə, eləcə də onların to-

xunulmazlığını pozan və onlar üçün təhlükə yaradacaq tikinti-quraşdırma, bərpa, rekonstruksiya, konservasiya işlərinin və ya abadlaşdırma tədbirlərinin aparılmasına görə fiziki şəxslər 3 min manat məbləğində, vəzifəli

şəxslər 6 min manat məbləğində, hüquqi şəxslər 20 min manat məbləğində cərimə ediləcək.

Müzakirələrdən sonra bu məsələlər səsverməyə qoyularaq üçüncü oxunuşda qəbul edilib.

Dekabrın 30-da Milli Məclisin payız sessiyasının sonuncu iclası spiker Sahibə Qafarova'nın sədrliyi ilə keçirildi.

Milli Məclis "Minatəmizləmə fəaliyyəti haqqında" Azərbaycan Respublikasının 2024-cü il 13 dekabr tarixli 90-VIIQ nömrəli Qanununun icrası ilə əlaqədar Azərbaycan Respublikasının bəzi qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanununun layihəsini müzakirələrdən sonra qəbul etdi. Layihəyə əsasən, minatəmizləmə fəaliyyəti zamanı zərərçəkən şəxslərə yardım İcbari Tibbi Sığorta ilə göstəriləcək.

"Hərbi xidmət keçmə haqqında" Əsasnamənin təsdiq edilməsi barədə" və "Hərbi vəzifə və hərbi xidmət haqqında" Azərbaycan Respublikasının qanunlarında dəyişiklik edilməsi barədə Azərbaycan Respublikası Qanununun layihəsini üçüncü oxunuşda Müdafiə, təhlükəsizlik və korrupsiyaya qarşı mübarizə komitəsinin sədri Arzu Nağıyev təqdim etdi. Layihəyə əsasən, ehtiyatdan müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılan və ya bağlaşma əsasında həqiqi hərbi xidmətə könüllü daxil olan zabitlərin dinc dövrdə həqiqi hərbi xidmət müddəti 6 ay azaldılacaq. Qüvvədə olan qanuna əsasən, dinc dövrdə həqiqi hərbi xidmətin müddəti ehtiyatdan həqiqi hərbi xidmətə çağırılanlar və ya könüllü daxil olan zabitlər üçün 1 il 6 ay, bağlaşma üzrə həqiqi hərbi xidmətə könüllü daxil olan zabitlər üçün 3 il qəddir. Layihəyə əsasən, ehtiyatdan müddətli həqiqi hərbi xidmətə çağırılanlar və ya bağlaşma əsasında həqiqi hərbi xidmətə könüllü daxil olan əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər üçün bu müddət 3 ilədək (bu müddət bitdikdən sonra tərəflərin razılığı ilə onlar kadr zabit heyətinə keçirilirlər), bağlaşma əsasında həqiqi hərbi xidmətə könüllü daxil olan əcnəbilər və vətəndaşlığı olmayan şəxslər üçün bu müddət 3 ilədək (bu müddət bitdikdən sonra tərəflərin razılığı ilə yeni bağlaşma bağlanılır) olacaq.

İclasda Əmək Məcəlləsinə dəyişikliklər müzakirəyə çıxarıldı. Layihəyə əsasən, məzuniyyət hüququ 46 təqvim günü olan xüsusi xidmətləri olan işçilərin siyahısında dəyişiklik ediləcək. Beləliklə, aşağıdakı işçilərə 46 təqvim günündən az olmayaraq məzuniyyət veriləcək: Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyünün, müstəqilliyinin və konstitusiyası quruluşunun müdafiəsi ilə, 1990-cı ilin 20 Yanvar hadisələri ilə, hərbi xidmət vəzifələrini (xidməti vəzifələri) yerinə yetirməklə və ya Çernobil AES-də hərbi xidmət vəzifələrini (xidməti vəzifələri) yerinə yetirməklə əlaqədar səbəblərdən əlilliyi olan işçilərə;

Azərbaycan Respublikasının ərazi bütövlüyü uğrunda aparılan döyüş əməliyyatla-

Deputatlar qış tətilinə getdilər

Milli Məclisin payız sessiyasının son iclasında mühüm qanunlar qəbul edildi

rında iştirak etdiyinə görə müharibə veteranı adı almış işçilərə;

Döyüş əməliyyatı aparılan ölkədə hərbi xidmət borcunu yerinə yetirmiş hərbi qulluqçu olmuş işçilərə;

Azərbaycan Respublikasının ən yüksək təltifi ilə təltif olunmuş işçilərə.

İclasda "Tütün və tütün məmulatı haqqında" Qanunda dəyişiklik edilməsi barədə qanun layihəsi son oxunuşda müzakirə olunaraq qəbul edildi. Layihə barədə Aqrar siyasət komitəsinin sədri Tahir Rzayev məlumat verdi, layihənin geniş ictimaiyyət tərəfindən dəstəkləndiyini bildirdi. Sənədə əsasən, Vergi Məcəlləsində elektron siqaretlərlə bağlı müddəalarda dəyişiklik ediləcək. Mövcud qanunvericiliyə görə, Azərbaycan Respublikasında istehsal olunan içməli spirtə, pivəyə, spirtli içkilərə, tütün məmulatlarına və onların əvəzedicilərinə, energetik içkilərə, birdəfəlik istifadə üçün elektron siqaret, qəlyan və onların əvəzedicilərinə və elektron siqaretlər üçün maye ilə bağlı müddələrin qanunvericilikdən çıxarılması təklif edilir.

- *birdəfəlik istifadə üçün elektron siqaret, qəlyan və onların əvəzedicilərin hər bir ədədinə 2 manat;*

- *elektron siqaretlər üçün mayenin hər litrinə 100 manat.*

Qanun layihəsində birdəfəlik istifadə üçün elektron siqaret və elektron siqaretlər üçün maye ilə bağlı müddələrin qanunvericilikdən çıxarılması təklif edilir.

İnzibati Xətlər Məcəlləsinə təklif edilən dəyişikliklər də müzakirəyə çıxarıldı. Dəyişikliklər əsasən, vəkil adından qanunsuz istifadəyə görə cərimələrin dispozişiyasında dəyişiklik ediləcək. Mövcud qanunvericiliyə görə, "Vəkillər və vəkili fəaliyyəti haqqında" Qanunda nəzərdə tutulmuş qaydada vəkil statusunu əldə etməmiş şəxs tərəfindən gəlir əldə etməklə vəkil adından istifadə olunmasına görə fiziki şəxslər 200 manatdan 300 manatadək məbləğdə, vəzifəli şəxslər 600 manatdan 800 manatadək məbləğdə cərimə edilir.

İnzibati Xətlər Məcəlləsində və "İnformasiya, informasiyalasdırma və informasiyanın mühafizəsi haqqında" Azərbaycan Respublikasının Qanununda dəyişikliklər də təsdiqləndi. Layihə barədə İnsan hüquqları komitəsinin sədri Zahid Oruc məlumat verdi, dəyişikliklərin zəruriliyindən danışdı. Yeni dəyişikliyə əsasən, cəmiyyətə açıqca hörmətsizlik ifadə edən hərəkətlər də "xırda xuliqanlıq" hesab ediləcək. Sözügedən maddəyə əsasən, xırda xuliqanlıq görə əlli manatdan yüz manatadək məbləğdə cərimə edilir, işin hallarına görə, pozuntunu törədən şəxsiyyəti nəzərə alınmaqla, bu tədbirlərin tətbiqi kifayət sayılmadıqda, otuz günədək müddətə inzibati həbs tətbiq olunur.

Həmin maddələrdə göstərilən əməllər Cinayət Məcəlləsinin müvafiq maddələrinə əsasən cinayət məsuliyyətinə səbəb olmadıqda tətbiq ediləcək. Milli Məclis Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə müraciət qəbul etdi. Müraciət səsə qoyularaq qəbul edildi. Parlamentin sədri Sahibə Qafarova çıxışında sessiya və ümumilikdə ilin yekunları barədə danışarkən bildirib ki, "Konstitusiyaya və Suverenlik İli" çərçivəsində Milli Məclisin təşəbbüsü ilə 18 tədbir keçirilib. Spiker qeyd edib ki, Prezident İlham Əliyev avqustun 7-də və 8-də ABŞ prezidenti cənab Donald Trampın dəvəti ilə bu ölkəyə tarixi bir səfər edib: "Səfər çərçivəsində əldə olunmuş Vaşinqton Razılaşmaları, Azərbaycan ilə Ermənistan arasında sülh gündəliyinin irəli aparılması və regional sabitliyin möhkəmləndirilməsi baxımından son dərəcə əhəmiyyətlidir".

S.Qafarova bildirib ki, Milli Məclisdə il ərzində 8 dinləmə, 3 ictimai müzakirə, 1 genişləndirilmiş iclas və 5 konfrans keçirilib. Sədr qeyd edib ki, payız sessiyasında parlamentin 16 iclası keçirilib, 86 qanun və qərar layihəsinə baxılıb. Ümumilikdə, 2025-ci ildə 38 plenar iclas keçirilib, 185 qanun və 33 qərar qəbul edilib. Spiker vurğulayıb ki, qəbul olunmuş qanunlar arasında 2026-cı ilin dövlət büdcəsi və büdcə zərfinə daxil olan digər qanunlar xüsusilə diq-

qətəlayıqdır. Sədr Milli Məclisin payız sessiyasını və 2025-ci ili uğurla başa çatdırdığını deyib.

Spiker Sahibə Qafarova 31 Dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə Prezident İlham Əliyevə və Birinci

Həsən Zeynalov

Keçmiş səfir və deputat orden aldı

Azərbaycan Prezidenti İlham Əliyev Həsən Sultan oğlu Zeynalovun 1-ci dərəcəli "Vətənə xidmətə görə" ordeni ilə təltif edilməsi ilə bağlı Sərəncam imzalayıb. Dövlət başçısının imzaladığı sənədə əsasən, H.Zeynalov bu ordenlə Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə təltif edilib.

Rasim Musabəyov

Qeyd edək ki, Həsən Zeynalov Azərbaycanın Türkmənistan və Əfqanıstandakı fövqəladə və səlahiyyətli səfiri olub.

Rasim Nəsrəddin oğlu Musabəyov "Şərəf" ordeni ilə təltif edilib. Prezident İlham Əliyev bununla bağlı Sərəncam imzalayıb.

Sərəncama əsasən, Rasim Musabəyov Azərbaycan Respublikasının ictimai-siyasi həyatında uzunmüddətli səmərəli fəaliyyətinə görə "Şərəf" ordeni ilə təltif olunub.

Azərbaycanda yeni agentlik yaradıldı

Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Müəssisələrinin Monitorinqi Agentliyi yaradılıb.

Bu, Prezident İlham Əliyevin "Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin fəaliyyətinin təkmilləşdirilməsi ilə bağlı əlavə tədbirlər haqqında" Fərmanında əksini tapıb.

Fərmana əsasən, "Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Müəssisələrinin Monitorinqi Agentliyi haqqında" Əsasnamə təsdiq edilib.

Müəyyən edilib ki, Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Müəssisələrinin Monitorinqi Agentliyi dövlət mülkiyyətində olan və paylarının (sehmələrinin) nəzarət zərfi dövlətə məxsus olan hüquqi şəxslərin və dövlət adından yaradılan publik hüquqi şəxslərin illik və ortamüddətli dövr üzrə büdcə layihələrinin və proqnozlarının monitorinqini, habelə illik gəlir və xərc smetalarının icra vəziyyətinin monitorinqini həyata keçirən və icra göstəricilərini təhlil edən, Azərbaycan Respublikası Maliyyə Nazirliyinin strukturuna daxil olan qurumdur.

Nazirlər Kabineti bir ay müddətində Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Müəssisələrinin Monitorinqi Agentliyi işçilərinin say həddini müəyyən etməli, Azərbaycan Respublikasının Maliyyə Nazirliyi yanında Dövlət Müəssisələrinin Monitorinqi Agentliyinin maddi-texniki təminatı məsələlərinin həlli və saxlanılma xərclərinin maliyyələşdirilməsi ilə bağlı zəruri tədbirlər görməli, bu fərmandan irəli gələn digər məsələləri həll etməlidir.

qətəlayıqdır. Sədr Milli Məclisin payız sessiyasını və 2025-ci ili uğurla başa çatdırdığını deyib.

Spiker Sahibə Qafarova 31 Dekabr Dünya Azərbaycanlılarının Həmrəyliyi Günü və Yeni il münasibətilə Prezident İlham Əliyevə və Birinci

xanım Mehriban Əliyevaya təbrik məktubunun ünvanlanmasını təklif edib. Deputatlar alqışlarla spikerin təklifini dəstəkləyiblər.

Dövlət himninin oxunmasından sonra deputatlar qış tətilinə yollanıblar.

□ **Elsad PAŞASOY,**
"Yeni Məşavət"

47 günlük icra başçısının sirri - Nəsimini soyurmuş

Hüquqşünas: "Elxan İbrahimovun "uyğun vaxt olanda danışarlıq" deməsi, hüquqi baxımdan nə təkzibdir, nə müdafiə, bu, gözləmə mövqeyidir"

Elxan İbrahimovun Bakının əsas rayonlarından birinə icra başçısı təyin edildikdən 47 gün sonra işdən çıxarılması ətrafında ən müxtəlif iddialar yayılıb. Belə ki, Elxan İbrahimovun özəl şirkətlərdən qeyri-qanuni pul yığdığına görə vəzifəsindən azad edildiyi bildirilir. Bu barədə "Unikal" saytı məlumat yayıb. Onun Nəsimi rayonunda yerləşən iri şirkətlərdən 100-200 min manat pul yığdığı məlum olub. Elxan İbrahimov isə açıqlamasında bildirib ki, hazırda ətraflı danışa bilmir: "Bu məsələyə münasibət bildirmək istəmirəm. Uyğun vaxt olanda danışarlıq", - deyərək sabiq icra başçısı əlavə edib. Qeyd edək ki, bir neçə gün əvvəl E.İbrahimovun yeni təyin etdiyi köməkçisi Ceyhun İsmayilov da eyni məzə bu məsələyə görə işdən çıxarılıb.

Məlumdur ki, Elxan İbrahimov Nəsimiyə təyin olunmazdan əvvəl Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsində çalışıb. Bu məqam onun Ramiz Mehdiyev dönəmində formalaşmış kadrlar sırasında yer aldığını deməyə əsas verir. İndi isə görünür, həmin keçmiş bağlantılar artıq onun üçün üstünlük deyil, əksinə, ciddi risk faktoruna çevrilib.

Yada salaq ki, Elxan İbrahimov və digərləri icra başçısı təyin olunan zaman Prezident onları qəbul etmişdi. İlham Əliyev həmin görüşdəki çıxışında məmurlara xəbərdarlıq da etmişdi: "Əlbəttə ki, böyük məsuliyyət böyük işlər tələb edir. İlk növbədə, mənim bütün tapşırıqlarımı yerinə yetirməlisiniz. Mən hər dəfə bölgələrə rəhbər vəzifələrə şəxsləri təyin edəndə verdiyim tapşırıqlar onlar üçün əsas iş prinsipləri olmalıdır - ilk növbədə, xalqa xidmət etmək, xalqla bir yerdə olmaq. Rəhbər vəzifədə çalışan

hər bir şəxs, hər bir məmur təvazökar olmalıdır. Həyatda, məişətdə özü, onun yaxın qohumları özlerini elə aparmalıdır ki, bizim ümumi işimizə heç bir irad tutulmasın. Əfsus ki, bəzi hallarda məmurlar özlerini cəmiyyətdə düzgün apara bilmirlər, ifrat dərəcədə təbəkkür göstərirlər, özlerini hamıdan üstün tutmağa çalışırlar və beləliklə, öz nüfuzlarını da itirirlər, dövlətimizə, dövlətin siyasətinə də ləkə vurmuş olurlar. Bununla bərabər, bəzi hallarda korrupsiyaya, rüşvətخورluğa düşər olurlar. Azərbaycan ictimaiyyəti yaxşı bilir ki, əyri yola gəldən hər bir dövlət məmuru nəticədə məhkəmə, qanun qarşısında cavab verməli olur və belə hallar əfslər olsun ki, bu gün də var. Ancaq o da cəmiyyət vəzifələrə şəxsləri təyin edəndə verdiyim tapşırıqlar onlar üçün əsas iş prinsipləri olmalıdır - ilk növbədə, xalqa xidmət etmək, xalqla bir yerdə olmaq. Rəhbər vəzifədə çalışan

də etibarlı, peşəkar və mənəvi cəhətdən təmiz kadrları seçmək, rəhbərlik edəcəyiniz bölgələrdə öz işinizlə mənim seçiminin düzgün olduğunu sübut etməkdir. Əks təqdirdə, əlbəttə ki, lazımi ölçülər götürüləcəkdir". Bu səbəbdən ola bilsin, Elxan İbrahimovun barəsində verilmiş qərar son deyil və onun işdə yol verdiyi qanunsuzluqlara görə cavab verəcəyi də istisna deyil.

"Bakı" Hüquq Şirkətinin rəhbəri Natiq Ələsgərov "Yeni Müsavat"a deyib ki, Elxan İbrahimov başçı təyin olundandan 47 gün sonra işdən azad olunması artıq göstəricidir: "Bu məqam bir məmurun necə işlədiyini açıq göstərir. Elxan İbrahimovun Nəsimi Rayon İcra Hakimiyyətinin başçısı vəzifəsindən cəmi 47 gün sonra azad edilməsi köhnə korrupsiya mexanizminə bulaşması ehtimalını yaradır. Prezident məmurlara xəbərdarlıq etmişdi. Demişdi ki, onların üzərində böyük məsuliyyət var. Və nəticə..."

Natiq Ələsgərov deyib ki, məmurlar anlamalıdır ki, artıq Mehdiyev üsul-idarəsi yoxdur və yeni dövrün tələblərinə uyğun işləməlidirlər: "Belə deyək ki, normal idarəetmə

praktikasında icra başçısı ən azı 6 ay işləyəndən sonra digər bir işə keçirilir. Ən azı 1 il ərzində fəaliyyəti qiymətləndirilir, yalnız ciddi fəvqəladə hal olduqda qısa müddətdə vəzifədən çıxarılır. 47 gün isə fəvqəladə haldan da artıqdır. Bu, artıq siqnaldir. Mediada yayılan və bir-birini təsdiqləyən iddialara görə, Elxan İbrahimov Nəsimi rayonunda fəaliyyət göstərən iri şirkətlərdən 100-200 min manat arası qeyri-qanuni ödənişlər tələb edib. Bu, təsadüfi məbləğ deyil. Bu, "tarif"dir. Tarif isə o deməkdir ki, mexanizm əvvəlcədən mövcud olub, model sınaqdan çıxarılıb, sadəcə, icraçı dəyişib. Burada sual yaranır: Elxan İbrahimov bu modeli özü icad edib, yoxsa köhnə sxemi olduğu kimi tətbiq etməyə çalışıb? Nəsimi Bakının mərkəzi rayonudur və korrupsiya üçün "şirəli" rayon hesab olunur. İcra başçısı pul yığmaq istəyirsə, Nəsimi ideal məkandır. Bakının mərkəzi Nəsimidə böyük bizneslər, ofislər, klinikalar, tikinti layihələri, reklam, icarə və s. bir sözlə, obyekt bolluğu var. Belə rayonlarda pul büdcədən yox, biznesdən çıxarılır. Və bu pullar sənədləşmir, iz buraxmır".

Natiq Ələsgərov deyib ki, başçının işdən çıxarılması xəbərində köməkçinin də dərhal uzaqlaşdırılması faktı diqqət çəkir: "Elxan İbrahimovun təyin etdiyi köməkçi Ceyhun İsmayilovun eyni səbəbdən işdən çıxarılması məsələnin mahiyyətini üzə çıxaran detaldır. Bu o deməkdir ki, pul yığımı barədə konkret məlumat var, prosesdə adlar çəkilib. Əks halda, köməkçi işdən çıxarılmazdı. Köməkçi adətən tapşırıq yerinə yetirir, əlaqə saxlayır, razılaşmaları icra edir. Deməli, icra başçısı faktiki olaraq konkret işlə bağlı vəzifədən uzaqlaşdırılıb. Həmin işin icraçı da

Əli Kərimlinin imkanından böyük iddiası

AXCP sədri Əli Kərimli hazırda həbsdə olsa da, Facebook profilindən paylaşımır davam etdirilir. Son olaraq Əli Kərimlinin Facebook səhifəsində müavini Ayaz Məhərrəminin imzası ilə bir paylaşım edilib.

Cebheinfo.az xəbər verir ki, Əli Kərimli paylaşımında Nelson Mandela, Fidel Kastro, Məhəmməd Mursi, Lua Da Silva kimi liderlərlə müqayisə olunub. "Adıçəkilən şəxslərin bir müddət həbs olunduqdan sonra prezident seçilməsi AXCP sədri üçün "stimul" kimi qələmə verilib".

Ədalət, Hüquq, Demokratiya (ƏHD) Partiyasının baş katibi Niyaməddin Orduxanlı sayta açıqlamasında bildirib ki, Əli Kərimlinin böyük şəxsiyyətlərlə müqayisə olunması absurddur: "Bu, çox güllüncə yanaşmadır. Öz lideri Əbülfəz Elçibəyə, dostlarına, yaxınlarına xəyanət etmiş bir adam hansı əsasla böyük iddialardan danışa bilər? Xalq Əli Kərimlini dəstəkləmir. Çünki o, Azərbaycan siyasi tarixinə xəyanətkar kimi düşüb. Biz onun Elçibəyə etdiyi xəyanətlərdən danışa bilərik. Hətta Elçibəy Əli Kərimlinin xəyanəti haqqında dediyi sözlər arxivdə də var. İstənilən şəxs Azərbaycan Milli Kitabxanasına gedərək, həmin dövrün mətbuatına nəzər sala bilər. Kərimli özünə yaxın mətbuat orqanlarında Elçibəyə qarşı iyrənc və təhqir dolu yazılar yazdırırdı".

Həmsöhbətimiz qeyd edib ki, Əli Kərimli üçün əsas prinsip maddi vəziyyət və nəyin bahasına olur-olsun hakimiyyətə gəlmək olub: "AXCP sədri yanından uzaqlaşan hər kəsi şantaj edirdi, onu "xəyanətkar" və "satqın" adlandırırdı. Lakin buna baxmayaraq, onun kim olduğunu bilən şəxslər dərhal ondan uzaqlaşdırıldılar. Belə satqın adamın dünya şöhrətli siyasətçilərlə müqayisə olunması gülüncdür. İctimaiyyət ona yalnız gülə bilər. Əli Kərimlinin hansı siyasi əxlaqın sahibi olduğunu onu tanıyan insanlar gözəl bilirlər".

Polisin axtardığı şəxs Bosniyada saxlanılıb

Beynəlxalq axtarışda olan Azərbaycan vətəndaşının Bosniya və Herseqovina ərazisində yeri müəyyən olunub.

Dələduzluq maddəsi ilə başlanmış cinayət işi üzrə Binəqədi RPİ tərəfindən axtarışda olan Nicat Namiq oğlu Rəhimov İnterpol kanalları vasitəsilə saxlanılıb.

Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin İnterpolun Milli Mərkəzi Bürosu tərəfindən təqsirləndirilən şəxsin aidiyyəti qurumlarla birgə ölkəmizə gətirilməsi üçün tədbirlər görülür.

Məlumatı DİN-in Mətbuat Xidmətindən təsdiqləyiblər.

köməkçisi olub. Elxan İbrahimovun "uyğun vaxt olanda danışarlıq" deməsi, hüquqi baxımdan çox ağır cümlədir. Bu, nə təkzibdir, nə də müdafiə. Bu, gözləmə mövqeyidir. Bu mövqedə olan məmurlar adətən istintaq materialları ilə tanış olur, hansı maddənin tətbiq ediləcəyini gözləyir, siyasi qərarın hüquqi qərarı üstələyib-üstələməyəcəyi-ni ölçür. Elxan İbrahimovun Kürdəmir Rayon İcra Hakimiyyətində çalışması, onun Ramiz Mehdiyev dövrünün kadrları sayılması bugünkü realıqda bir çox məsələləri aydınlaşdırır. Köhnə üsulla işləyənlər ya yeni reallıqlara uyğunlaşmalıdır, ya da kənara çəkilməlidir".

□ E.MƏMMƏDƏLİYEV,
"Yeni Müsavat"

Son vaxtlar Azərbaycanda dərmandan zəhərlənmə hallarının artması cəmiyyətdə ciddi narahatlıq doğurur. İnsanlar artıq aptekdən aldıkları dərmanın onları sağaldacağına yox, təhlükə yarada biləcəyinə dair ciddi şübhələr keçirir. Hadisələrin sayı və xarakteri göstərir ki, söhbət tək-tük faktlardan deyil, sistemli problemə çevrilməkdə olan təhlükəli tendensiya gədir.

Bu narahatlığı bir daha gündəmə gətirən hadisə paytaxtın Yasamal rayonunda baş verib. 1960-cı il təvəllüdlü Asif Bəhmən oğlu Allahverdiyev yaşadığı mənzildə qəbul etdiyi dərmandan zəhərlənərək həyatını itirib. İlk məlumatlara görə, ölümün səbəbi məhz qəbul edilən dərman preparatının orqanizmə mənfi təsiri olub. Hadisə ictimaiyyətdə ölkəyə gətirilən dərmanların keyfiyyəti və təhlükəsizliyi ilə bağlı sualları daha da artırır.

Rəsmi statistika da vəziyyətin ciddiliyini açıq şəkildə ortaya qoyur. Kliniki Tibbi Mərkəzin Toksikologiya şöbəsinin məlumatına əsasən, cari ilin ilk altı ayı ərzində dərmandan zəhərlənmə səbəbi ilə 275 nəfər tibb müəssisəsinə müraciət edib. Həkimlərin söylərinə baxmayaraq, 7 nəfərin həyatını xilas etmək mümkün olmayıb. Müraciət edənlər arasında əsasən orta və yaşlı nəsil üstünlük təşkil edir, lakin

gənclər arasında da bu cür halların artdığı bildirilir.

Mütəxəssislərin fikrincə, zəhərlənmələrin əsas səbəbləri həkim təyinatı olmadan dərman qəbulu, dozanın düzgün müəyyən edilməməsi, bir neçə preparatın eyni vaxtda istifadə olunması və dərmanların qarşılıqlı təsirinə nəzərə alınmamasıdır. Xüsusilə xroniki xəstəliklərdən əziyyət çəkən şəxslər risk qrupunda sayılır. Təzyiq, ürək-damar, şəkər xəstələri, eləcə də ağrı-kəsici, sakitləşdirici və yuxu-gətirici dərmanlardan uzun müddət istifadə edənlər arasında ağır zəhərlənmə halları daha çox qeydə alınır.

Həkimlər bildirir ki, yaşlı insanlar bir neçə xəstəlikdən əziyyət çəkdiyinə görə paralel olaraq müxtəlif dərmanlar qəbul edir və bu preparatların uyğunluğu çox zaman nəzərə alınmır. Nəticədə isə dərmanlar sağaldıcı vasitə olmaq əvəzinə, orqanizm üçün ciddi təhlükəyə çevrilir.

paratların reseptsiz satılması da təhlükəni artıran amillər sırasında göstərilir.

Toksikoloqlar xəbərdarlıq edir ki, cəmiyyətdə "dərman zərərsizdir" düşüncəsi formalaşmış və bu yanaşma son dərəcə təhlükəlidir. Mütəxəssislərin sözlərinə görə, düzgün istifadə edilməyən istənilən dərman zəhər təsiri göstərə və ölümə səbəb ola bilər. Xüsusilə ağrı-kəsici və sakitləşdirici preparatlar nəzərsiz qəbul edildikdə ağır fəsadlar yaradır.

Bakı Ağrı Klinikasının baş həkimi Zülfüqar Yusifov mövzu ilə bağlı "Yeni Müsavat"a açıqlamasında bildirib ki,

dən keçirlər. Onların annotasiyasına baxanda görürük ki, hətta ciddi yan təsirləri də olur. Hətta digər dərmanlarla əks reaksiyası da qeyd olunur. Hansı dozanın şok və ölümə apardığı yazılır. Bütün bunları bilmədən dərman qəbul etmək, əlbəttə, müəyyən fəsadlara yol açacaq. Buna görə də dərman qəbul edərkən, mütləq həkim təyinatının olması lazımdır".

Z.Yusifov bildirir ki, yalnız həkim diaqnoz qoyub, resept yazsa bilər: "Həkim dərmanın orqanizmə uyğunluğunu və qəbul edərkən yan təsirlərini bilir və buna uyğun tövsiyələr edir. Əsas məsələ dər-

lərin çoxu doza həddinin aşılması ilə bağlıdır. Evdə dərman saxlayarkən də qaydalara düzgün riayət edilməlidir. Əks təqdirdə, dərmanın təsiri itir və bədəne fəsad verir".

Mütəxəssis deyir ki, problemin qarşısını almaq üçün reseptsiz dərman satışına ciddi nəzarət mexanizmləri tətbiq olunmalı, apteklərdə məsuliyyət artırılmalıdır. Eyni zamanda saxta dərman dövriyyəsinə qarşı cəzalar sərtləşdirilməli və əhali arasında maarifləndirmə işi gücləndirilməlidir. Əks halda, dərman vasitələrinin insan sağlamlığını qorumaq yox, həyat üçün təhlükə yaratması

“Ölkəyə sağaldan yox, öldürən dərmanlar gətirilir” iddiası

Söhbət sistemli problemə çevrilməkdə olan təhlükəli tendensiya gədir

Cəmiyyətdə geniş yayılmış iddialardan biri də ölkəyə saxta və keyfiyyətsiz dərmanların gətirilməsi ilə bağlıdır. Məsələ ilə əlaqədar Azərbaycan Qida Təhlükəsizliyi Agentliyi dərman vasitələrinin idxalı və dövriyyəsinin nəzarətdə saxlanıldığını bildirir. Bununla belə, qurum qeyri-rəsmi yollarla ölkəyə gətirilən preparatların, eləcə də internet üzərindən satılan dərmanların ciddi risk yaratdığını etiraf edir. Bəzi apteklərdə güclü təsire malik pre-

dərman zəhərləmələri hər zaman rast gəlinən hadisədir. Onun sözlərinə görə, son zamanlar bir qədər artımın olması isə insanların dərmanları özbaşına qəbul etməsi ilə əlaqədardır. "İnsanlar ChatGPT-nin məsləhəti ilə dərman alırlar. Və çox zaman bunu onlayn yolla sifariş edirlər. Zəhərlənmələrin də səbəblərindən biri budur. Həkimin xəstənin həmin dərmanı qəbul etməsindən xəbəri olmur. Dərmanlar kimyəvi maddələrdir və onlar istehsal olunan zaman ciddi nəzarət-

manların dozasında qəbul edilməsidir. Bəzən insanlar həkimin təyin etdiyi dozadan bir neçə dəfə çox dərman qəbul edirlər ki, bu da zəhərləməyə gətirib çıxarır. Bu baxımdan zəhərlənmə hadisəsində dərman istehsalının birbaşa rolunu yoxdur. Bu, sistemli şəkildə və həkim məsləhəti olmadan özfealiyyətlə qəbulun nəticəsidir. Onlayn yolla alınan dərmanlarla özbaşına müalicə bir çox hallarda risk deməkdir. Dərmanın qəbulu həkim nəzarəti ilə olmalıdır. Zəhərlənmə-

halları daha da arta bilər. Dərman zəhərlənməsi qida zəhərlənməsindən daha ağır olduğu üçün ev şəraitində müalicəsi də mümkünsüzdür.

Bir sözlə, dərmandan zəhərlənmə artıq yalnız tibbi problem deyil, cəmiyyət üçün ciddi təhlükəsizlik məsələsinə çevrilib. İnsanların aptekdən aldıkları dərmana etibar edə bilmədiyi bir şəraitdə bu problemin miqyası daha da böyüyə bilər.

□ **Sahənə RƏHİMLİ,**
"Yeni Müsavat"

Sabiq məmur 212 milyonluq tenderə qatılıb?

Ruminiyada tenderdə iştirak edənlər sırasında "Azərenerji"nin keçmiş prezidenti Etibar Pirverdiyevlə əlaqəli "Azenco" şirkəti də var

Ruminiyanın "Hidroelectrica" dövlət şirkəti 1982-ci ildə istismara verilmiş "Bredişor" Su Elektrik Stansiyasının (SES) genişmiqyaslı modernləşdirilməsi üçün tender elan edib.

Haqqin.az xəbər verir ki, işlərin həyata keçirilməsi üçün üç əsas namizəd arasında "Azərenerji"nin keçmiş baş direktoru Etibar Pirverdiyevlə əlaqələndirilən "Azenco" şirkətinin də yer aldığı konsorsium var.

Ruminiya mediası layihə üzrə investisiyaların ilkin dəyərinin 106 milyon avro həcmində qiymətləndirildiyini yazıb.

SES-in modernləşdirilməsi ilə bağlı ilk tender 2022-ci ildə elan olunmuşdu. Həmin vaxt layihənin dəyəri 36 milyon avro olaraq qiymətləndirilsə də, bu məbləğə bərpa işlərini həyata keçirməyə hazır olan podratçı tapılmadığından müsabiqə ləğv edilmişdi. 2023-cü

ildə isə Ruminiya şirkəti smetanı yenidən nəzərdən keçirib və məbləği 86 milyon avroya qaldırıb. Lakin bu məbləğ də icraçıların marağına səbəb olmayıb. 2024-cü ilin payızında üçüncü tender elan edilib və burada layihənin dəyəri artıq 106 milyon avronu (təxminən 212 milyon manat) ötür.

Modernləşdirilmə işləri çərçivəsində "Bredişor" SES-in istismar müddətinin azı 30 il uzadılması planlaşdırılır.

Qeyd olunub ki, tenderdə iştirakla bağlı üç müraciət daxil olub. Onlardan biri İsrailin nəhəng mühəndislik şirkəti "Baran group"-un tərkibinə daxil olan "Baran Israel Ltd" şirkətinin rəhbərlik

etdiyi konsorsiumdur. İkinci təklif Ruminiyanın "Electromontaj" assosiasiyası və Xorvatiyanın "Koncar Electrical Industry" şirkətinin daxil olub.

Üçüncü müraciət edən isə Ruminiyanın "Best Achi-

zii SRL" konsaltinq şirkəti tərəfindən yaradılan konsorsium və Azərbaycanın tikinti şirkəti "Azenco" olub.

Bu təklifdə subpodratçı olaraq Ukraynanın "Ukrainian Energy Machines" şirkəti, "Ukrhydroproject" layihə

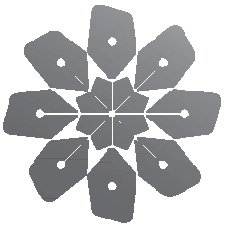
təşkilatı, Türkiyənin "Balikesir Elektromekanik" transformator istehsalçı şirkəti, eləcə də Ruminiyanın "SSG Fire & Rescue", "Metabet CF" və "Forest Electro Grup 2002" şirkətləri göstərilir.

Bildirilib ki, Etibar Pirverdiyev "Azərenerji"yə rəhbərlik etdiyi dövrdə "Azenco" şirkəti Azərbaycanda nəhəng enerji infrastrukturunu layihələrinin həyata keçirilməsində, həmçinin dövlət büdcəsindən maliyyələşən digər işlərdə fəal iştirak edib. Burada söhbət elektrik stansiyalarının, hidrotexniki qurğuların və digər obyektlərin inşasından gedir. Bundan əlavə, "Azenco" Bakıda yaşayış komplekslərinin inşası üzrə layihələr icra edib.

Qeyd olunub ki, lakin 2018-ci ildə E.Pirverdiyev vəzifəsindən uzaqlaşdırıldıqdan sonra "Azenco"ya daxil olan büdcə vəsaitlərinin həcmi əhəmiyyətli dərəcədə azalıb. Bununla yanaşı, şirkətin maliyyə göstəriciləri sabit qaydada enmə nümayiş etdirməyə davam edir.

Belə ki, 2024-cü ilin nəticələrinə əsasən, "Azenco"-nun xalis gəliri 1 milyon 850 min manat təşkil edib, 2023-cü ildə isə bu göstərici 3 milyon 530 min manata çatıb.

□ **"Yeni Müsavat"**

**Azərbaycan
Respublikasının
Medianın İnkişafı
Agentliyi**

İşğaldan azad olunmuş ərazilərə "Böyük Qayıdış"

2 025-ci il Böyük Qayıdış proqramı çərçivəsində ən uğurlu illərdən biri kimi tarixə keçdi. Təsadüfi deyil ki, cari ildə azad olunan ərazilərin 29 yaşayış məntəqəsinə - 7 şəhər, 19 kənd və 3 qəsəbəyə vətəndaşların köçürülməsi təmin edilib. Bu barədə Qaçqınların və Məcburi Köçkünlərin İşləri üzrə Dövlət Komitəsindən məlumat verilib.

Köçürülmə aparılan yaşayış məntəqələri Cəbrayıl, Şuşa, Xocalı, Laçın, Füzuli, Kəlbəcər və Ağdam şəhərləri; Cəbrayıl rayonunun Horovlu kəndi; Ağdam rayonunun Sarıcalı, Kəngərli və Xıdırlı kəndləri; Xocalı rayonunun Ballica, Xanyurdu, Təzəbinə, Seyidbəyli, Badara, Şuşakənd və Daşbulaq kəndləri; Ağdərə rayonunun Həsəniz, Suqovuşan, Kola-tağ və Vəngli kəndləri; Laçın rayonunun Bəylik kəndi; Xocavənd rayonunun Sos kəndi, Qırmızı Bazar və Hadrut qəsəbələri; Zəngilan rayonunun Ağalı və Məmməd-beyli kəndləri olub. Eyni zamanda köçürülmə prosesi Xankəndi şəhərinin Kərkicahan qəsəbəsini də əhatə edib.

Bu da əslində 30 ilə yaxın müddət ərzində erməni vandalları tərəfindən dağıdılmış Qarabağı kənardan heç bir dəstək almadan öz maddi hesabına yenidən quran, yaranan və dirçəldən bir ölkə üçün ciddi uğurdur. Unutmayaq ki, Ukrayna daxil, dünyanın bir sıra münaqişə ocaqlarındakı təmir-bərpa işlərinə yüz milyonlarla vəsait ayıran beynəlxalq aləm Azərbaycanın Qarabağı azad etdiyi son 5 ildə heç bir yardım göstərməyib. Bu da bir daha ölkəmizə qarşı olan qərəzin, ikilistandartların göstəricisidir.

Bir məsələni də xüsusi olaraq vurğulamaq yerinə düşər ki, dekabrın 24-də Dövlət başçısı İlham Əliyevin doğum günündə ölkənin bi-

rinci xanımı Mehriban Əliyeva ilə birlikdə Ağdama səfər etməsi Cənab Prezidentin Azad Qarabağa nə qədər yüksək dəyər verdiyinin göstəricisidir. Ölkə başçısı Ağdam şəhərində 2-ci yaşayış kompleksinin açılışında çıxışı zamanı xüsusi olaraq vurğuladı ki, uzun illər köçkün həyatını yaşamış insanlar üçün bu gün Ağdam şəhərində və işğaldan azad edilmiş bütün başqa ərazilərdə yeni, müasir şəhərlər, kəndlər, qəsəbələr salınır və artıq "Böyük Qayıdış" Proqramının əyani təzahürlərini hər kəs görə bilər.

İşğaldan azad edilmiş ərazilərdə minatəmizləmə fəaliyyəti də bu il uğurla icra olundu. Bu istiqamətdə təkcə son bir həftənin sitatiskasına nəzər salmaq kifayət edir ki, dediklərimiz əyani sübut olunsun.

Azərbaycan Respublikasının Minatəmizləmə Agentliyindən (ANAMA) APA-ya verilən məlumata görə, dekabrın 22-28-i aralığında Tərtər, Ağdam, Ağdərə, Laçın, Füzuli, Şuşa, Xocalı, Xankəndi, Kəlbəcər, Xocavənd, Cəbrayıl, Qubadlı və Zəngilanda, eyni zamanda Qazax rayonunun işğaldan azad edilmiş Bağanış Ayırım, Aşağı Əski-para, Xeyrimli, Qızılhacılı kəndlərində 72 piyada əleyhinə mina, 18 tank əleyhinə mina, 758 Partlamamış Hərbi Sursat (PHS) aşkarlanıb. Bildirilib ki, 932,9 hektar ərazi mina və PHS-lərdən təmizlə-nib.

Böyük Qayıdış

"Azərbaycan Respublikasının işğaldan azad edilmiş ərazilərində kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların kənd və qəsəbə sakinlərinə güzəştli şərtlərlə icarəyə verilməsi Qaydalan"na əsasən həyata keçiriləcək.

Sahələr minimum 5 hektar təşkil etməklə dəmyə (suvanılmayan) ərazilər olub, əkin üçün uyğun kənd ətrafında yerləşən torpaqlardır. Bu kəndlərdə dəmyə ərazilər üçün xarakterik olan buğda, arpa, noxud, kartof, yem bitkilərindən olan yonca, xəşə, müxtəlif ot qarışıqlarının ekil-

Qarabağa "Böyük Qayıdış"ın uğur ili - 2025...

Ötən il bu şəhər və kəndlərə köç karvanları yola salındı; "Prezident Azərbaycan xalqı üçün yeni uğur hekayələri yazmaqda davam edir"

Milli Məclisin deputatı Azər Badamov bildirdi ki, Qarabağ və Şərqi Zəngəzur yenidən qurulur və sürətlə bərpa edilir: "Ermənistan çox yaxşı bildirdi ki, Azərbaycan heç vaxt işğalla barışmayacaq və bir gün azərbaycanlılar öz doğma yurd-yuvalarına müləq qayıdacaqlar. Əgər bunun əksi olsaydı, Ermənistan Qarabağda daş üstə daş qoyardı. Otuz illik işğal dövründə Azərbaycan təkcə Ermənistanla mübarizə aparmadı. Biz masa arxasında Ermənistanı və ATƏT-in Minsk Qrupunu ayrı-ayrılıqda deyil, birgə şəkildə Azərbaycana qarşı gördük. Azərbaycan torpaqlarının talan edilməsi və məhv olunması Ermənistanın sistemli və mütəşəkkil fəaliyyətinin ayrılmaz hissəsi idi.

Dövlətimizin başçısı Prezident kimi fəaliyyətə başladı-ğı ilk gündən, birinci andıçmə

merasimində verdiyi vədlərə bu gün də sadıq qalaraq Azərbaycan xalqı üçün yeni uğur hekayələri yazmaqda davam edir. Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun bərpa prosesi-nə şəxsən rəhbərlik edən və ciddi nəzarət göstərən dövlətimizin başçısı bölgənin müasir standartlara uyğun inkişafı üçün bütün imkanlardan istifadə edir. İnsanlarımızın öz yurd-yuvalarına rahat şəkildə qayıtması və orada layiqli həyat şəraiti ilə təmin olunması əsas prioritetlərdəndir. Dövlətimizin atdığı addımlar əhəlinin dayanıqlı məskunlaşma-sına, Qarabağ və Şərqi Zəngəzurun sürətli inkişafına və dünya iqtisadiyyatına inteqrasiyasına xidmət edir".

Yeri gəlmişkən, dekabrın 30-dan başlayaraq Ağdərə rayonunun Həsəniz kəndi üzrə kənd təsərrüfatı təyi-

natlı torpaqların əkin məqsədli istifadəyə verilməsi üçün Elektron Kənd Təsərrüfatı İnformasiya Sistemi (EKTİS) - eagro.az saytı vasitəsi ilə müraciətlərin qəbuluna başlanılır. Həsəniz kəndində məskunlaşan və yaşayan sakinlərdən müraciətlərin qəbulu prosesi 2026-cı ilin fevral ayının 2-si günün sonunadək davam edəcək.

Kənd Təsərrüfatı Nazirliyinin İctimaiyyətlə əlaqələr və informasiya təminatı şöbəsin-dən XQ-yə bildirilib ki, Həsəniz kəndi üzrə kənd təsərrüfatı təyinatlı torpaqların əkin məqsədli istifadəyə verilməsi Azərbaycan Respublikası Prezidentinin 2024-cü il 27 noyabr tarixli Fərmanının 4.1-ci bəndi və Nazirlər Kabinetinin 2024-cü il 26 dekabr tarixli qərarı ilə təsdiqlənən

məsi nəzərdə tutulur. Su təminatı mümkün olan sahələrdə çoxillik bitkilərdən qoz, fındıq, şabalıd, armud, gilə və bəzi giləmeyvələr yetişdirilə bilər.

Həsəniz kəndinə köçən sakinlər aşağıdakı ardıcılıqla torpaqlarda güzəştli qaydada əkinlərin aparılması məqsədi ilə istifadəsi üçün müraciət edə bilərlər:

- EKTİS-də qeydiyyatdan keçmək (avtomatlaşdırılmış qaydada fermer elektron kabinetinə sahib olmaq)

- Elektron kabinet "Müraciətlərim" bölməsində "torpaq icarəsinə müraciət" - "Həsəniz" seçməklə ərizə formasını doldurmaq.

- Şəxsiyyət vəsiqəsi üzrə qeydiyyat yerindən asılı olmayaraq faktiki yaşayış yerinin Həsəniz kəndinin olduğunu Azərbaycan Respublikası Daxili İşlər Nazirliyinin "e-polis" tətbiqində qeyd etmək.

Qeyd edək ki, müraciət edən şəxslərlə təlimlərin keçirilməsi, müqavilələrin imzalanması və ərazilərin yerində tanidilməsi 2026-cı ilin fevral ayından etibarən həyata keçiriləcək. İcarə müqavilələrinin müddəti birillik bitkilər və yem bitkiləri üçün 2 il təşkil edəcək və istifadə nəticələrinə müvafiq olaraq uzadılacaq.

Azərbaycan Respublikasının Medianın İnkişafı Agentliyinin maliyyəsi əsasında nəşr olunur. Yazını hazırladı: Cavanşir ABBASLI

Ən güclü pasporta malik 10 ölkə - Azərbaycanın adı...

Azərbaycan vətəndaşları üçün vizasız rejim tətbiq edən ölkələrin sayı artır

Azərbaycan vətəndaşlarının xarici ölkələrə gediş-gəlişinin daha rahat təşkili məqsədilə viza rejiminin sadələşdirilməsi istiqamətində işlər davam etdirilir. Modern.az-a açıqlamasında turizm eksperti Rəhman Quliyev qeyd edib ki, Azərbaycan pasportu son illər beynəlxalq reytinglərdə mövqeyini möhkəmləndirməklə yanaşı, coğrafiyasını da sürətlə genişləndirir.

"Artıq Asiya istiqamətində demək olar ki, bütün əsas ölkələrə ya vizasız, ya da "asan viza" mexanizmi vasitəsilə rahat səyahət etmək mümkündür. Xüsusilə Çin kimi böyük və strateji əhəmiyyətə malik bir ölkə ilə qarşılıqlı viza rejiminin ləğvi bu sahədə mühüm irəliləyiş hesab olunur.

Eyni zamanda Doha, Dubay, Orta Asiya ölkələri və digər Asiya dövlətlərinə Azərbaycan vətəndaşları üçün qapıda və ya elektron viza almaq imkanları mövcuddur. Bu isə təkcə səyahət prosesini asanlaşdırmır, həm də qarşılıqlı turizm və iqtisadi əlaqələrin daha da intensivləşmə-

sinə şərait yaradır".

Ekspert əlavə edib ki, Misirin Şarm əl-Şeyx şəhəri də azərbaycanlı turistlərin ən çox üz tutduğu istiqamətlərdəndir: "Qahirəyə səfər üçün viza tələb olunsada, bu prosedur sadə və əlçatan qaydalar əsasında həyata keçirilir. Ümumilikdə, dünyanın bir çox ölkəsinə Azərbaycan vətəndaşları üçün viza alma prosesi əvvəlki illərlə müqayisədə xeyli asanlaşıb.

Bununla yanaşı, Avropa ölkələri, ABŞ, Kanada və Bö-

yük Britaniya ilə viza rejimi hələ də nisbətən sərt olaraq qalır. Halbuki ticarət əlaqələrinin və turist mübadiləsinin daha da genişləndirilməsi üçün Avropa vizalarının sadələşdirilməsinə ciddi ehtiyac var. Xüsusilə Böyük Britaniya ilə viza rejiminin yumşaldılması həm kiçik və orta sahibkarlıq subyektləri, həm də iri biznes nümayəndələrinin fəaliyyətinə müsbət təsir göstərə bilər".

R.Quliyev həmçinin vurğulayıb ki, Avropa ölkələri və Böyük Britaniya ilə viza prosedurlarının təkmilləşdirilməsi istiqamətində addımların atılması hər iki

tərəf üçün məqsəduyğun olardı: "Bu, həm Avropadan Azərbaycana gələn turistlərin sayının artmasına, eləcə də Azərbaycan vətəndaşlarının biznes və səyahət imkanlarının genişlənməsinə şərait yaradar.

Ölkə rəhbərliyinin apardığı uğurlu və balanslı xarici siyasət nəticəsində Azərbaycanın beynəlxalq nüfuzu il-

dən-ile artır. Bu amil onu dəməyə əsas verir ki, yaxın 10 il ərzində Azərbaycan pasportu dünyanın ən güclü pasportları sırasında - ilk onluqda yer ala bilər. Azərbaycanın beynəlxalq müstəvidə söz sahibi olması və etibarlı tərəfdaş kimi qəbul edilməsi də bu hədəfin real olduğunu göstərir".

□ "Yeni Müsavat"

Çinin Cənubi Qafqaz ölkələrində birbaşa xarici investisiya portfeli son on il ərzində 2,5 dəfə artıb və 2025-ci ilin birinci yarısında 690 milyon ABŞ dollarına çatıb. Bu barədə Avrasiya İnkişaf Bankının (EDB) hesabatında qeyd olunur.

Hesabata əsasən, Cənubi Qafqazda Çin investisiyalarının əsas hissəsi Azərbaycan və Gürcüstan arasında bölüşdürülüb. Portfeldə Azərbaycanın üstün mövqeyi qorunur və ölkə regionda Çin kapitalı üçün əsas istiqamət kimi qalır. Azərbaycan regiona yönələn Çin birbaşa investisiyalarının 60 faizini, Gürcüstan isə 40 faizini cəlb edib.

EDB-nin qiymətləndirməsinə görə, Çin investisiyalarının sektor bölgüsündə emal sənayesi və energetika prioritet sahələr olaraq önə çıxır. Bu struktur Çinin Cənubi Qafqazda hasilatı yönümlü investisiya modelindən mərhələli şəkildə uzaqlaşdığını göstərir.

EDB-nin məlumatına görə, 2024-cü ildə global birbaşa xarici investisiya axınları 11 faiz azaldığı halda, Çin investisiyaları Avrasiya regionunda artmaqda davam edib. Son 18 ay ərzində Çin kapitalı region üzrə 7,4 milyard ABŞ dolları artaraq 66 milyard ABŞ dollarını ötürüb.

Bu fonda Cənubi Qafqaz həcminə görə Mərkəzi Asiya və Avrasiya İqtisadi İttifaqı ölkələri ilə müqayisədə daha kiçik paya malik olsa da, sabit və struktur baxımından keyfiyyətli investisiya portfeli ilə seçilir.

Xatırladaq ki, Çinin Avrasiya regionundakı ümumi birbaşa investisiya portfeli 2025-ci ilin ortalarına 66,1 milyard ABŞ dollarına çatıb ki, bu da son on ildə 80 faiz artım deməkdir. Əvvəllər Çin əsasən hasilat sənayesi layihələrinə sərmayə yatırırırsa, hazırda emal sənayesi və energetika yeni artım drayverlərinə çevrilir.

Qeyd edək ki, Azərbaycanın Çinlə investisiya əməkdaşlığı hasilat sənayesindən kənar sahələrdə son iki ildə sürətli inkişaf yoluna çıxıb. Rəsmi məlumata əsasən, Azərbaycanda hazırda 370-dən çox Çin şirkəti fəaliyyət göstərir. Çinin Azərbaycanı yatırdığı investisiyaların ümumi həcmi 950 milyon ABŞ dollarını ötürüb. Ölkələr arasında əməkdaşlıq sahələri arasında ticarət, nəqliyyat, enerji, kənd təsərrüfatı kimi ənənəvi istiqamətlərlə yanaşı, tərəflər rəqəmsal iqtisadiyyat, yaşıl enerji

və süni intellekt kimi sahələr üstünlük təşkil edir. İki ölkə arasında rəqəmsal iqtisadiyyat sahəsində investisiya, ağıllı logistika, "əşyaların interneti", sənaye rəqəmsallaşması, texnoloji innovasiya və kənd mübadiləsi üzrə bir sıra anlaşma memorandumları imzalanıb.

"Daşkəsən Dəmir Filiz" (DDF) MMC-nin Baş direktoru Ceyhun Əliyev və "Azerbaijan Metal Company" MMC-nin rəhbər heyəti ilə görüşüblər.

Qeyd edək ki, "Sinosure" Çin Xalq Respublikasının ixrac-sığorta agentliyi, "Sinosteel" isə mədənçilik,

MMC və Qazaxıstanın "Fonte GreenMet Investments Fund OEIC Limited" şirkəti tərəfindən təsis edilmiş "Azerbaijan Metal Company" MMC illik 2 milyon ton istehsal gücünə malik İBD zavodunun maliyyələşdirilməsi, layihələndirilməsi, qurulması və gə-

vin 2025-ci ilin aprel ayında Çinə dövlət səfəri çərçivəsində ARDNF ilə Çin İnvestisiya Korporasiyası arasında Anlaşma Memorandumu imzalanıb.

Onu da bildirək ki, Dövlət Neft Fondunun da daxil olduğu Azərbaycan sərmayələrinin Çinə yatırılan

candan olan tərəfdaşı "SARDA Group" şirkətinə məxsus "Electrify Azerbaijan"dır.

Zavodda daxili tələbat və ixrac imkanları nəzərə alınmaqla illik istehsal gücünün 300 ədəd olması gözlənilir. Zavodda may ayında yığılmağa başlayan

Çin yuani Azərbaycana axır

Ölkəmiz regiona yönələn Çin birbaşa investisiyalarının 60 faizini, Gürcüstan isə 40 faizini cəlb edib

İşğaldan azad olunmuş ərazilərdə ağıllı iqtisadiyyatın qurulması sahəsində Çin şirkətləri, xüsusilə də "Huawei" şirkəti ilə əməkdaşlıq həyata keçirilir. Bir ay əvvəl Çinin alternativ enerji sahəsində ən böyük şirkətlərindən biri olan "China Datang Corporation Ltd."nin böyük nümayəndə heyəti Azərbaycana gəlib. Şirkətin Direktorlar Şurasının sədri Lü Cünün başçılıq etdiyi nümayəndə heyətinin Prezident İlham Əliyev, iqtisadiyyat naziri Mikayıl Cəbarov qəbul edib. Nazirin verdiyi məlumata görə, əsas müzakirə mövzusu Çin şirkəti ilə birlikdə yaşıl enerji parkının yaradılması olub.

Eyni vaxtda "China Export & Credit Insurance Corporation" (Sinasure) və "Sinosteel Equipment & Engineering Co., Ltd" (Sinosteel) şirkətinin nümayəndələri Azərbaycanda. Onlar "AzerGold" QSC-nin İdarə Heyətinin sədri Zakir İbrahimov,

emal və metallurgiya texnologiyaları sahəsində ixtisaslaşmış Çin dövlətinə məxsus aparıcı "Sinosteel Group Corporation Limited" sənaye korporasiyasının əsas törəmə şirkətlərindən biridir. Görüş zamanı Şəmkir rayonu ərazisində tikiləcək isti briketlənmə dəmir (İBD) zavodunun inşasının icrası üçün texniki-iqtisadi əsaslandırma (TİƏ) sənədi hazırlanması istiqamətində ilkin müzakirələr aparıb. Müzakirələr zamanı layihənin texniki detalları ilə yanaşı, maliyyələşmə mexanizmlərinin müəyyənləşdirilməsi və bu məqsədlə əsas kredit vəsaitlərinin Çin bazarından cəlb edilməsi məsələlərinə də toxunulub. "Sinasure" şirkətinin nümayəndələri təklif olunan maliyyə mexanizmini dəstəklədiklərini vurğulayıblar. Görüşdə tərəflər layihənin icrasına dair gələcək əməkdaşlıq istiqamətləri ətrafında da geniş fikir mübadiləsi aparıblar.

Xatırladaq ki, DDF

ləcək istismarına məsul olan birgə müəssisədir. Şəmkir rayonu ərazisində tikilməsi planlaşdırılan zavodun 2029-cu ilin ortalarında istismara verilməsi planlaşdırılır.

Bundan əlavə, sentyabrda Azərbaycan və Çin mərkəzi bankları arasında əməkdaşlıq haqqında Anlaşma Memorandumu imzalanıb. Azərbaycan Mərkəzi Bankının yaydığı məlumata görə, memorandum iki qurum arasında əməkdaşlığın hüquqi bazasının formalaşdırılması, əlaqələrin gücləndirilməsi, həmçinin qabaqcıl təcrübə istiqamətində məlumat mübadiləsinin aparılmasına töhfə verəcək. Bununla yanaşı, qurumlar monetar siyasət, maliyyə sektoru, ödəniş sistemləri, maliyyə texnologiyaları üzrə məsələləri müzakirə etmək üçün görüş, seminar və işgüzar səfərlərin keçirilməsi sahəsində qarşılıqlı fəaliyyət göstərəcəklər.

Prezident İlham Əliyə-

ümumi həcmi təqribən 2.1 milyard ABŞ dollarına yüksəlib.

Azərbaycanda Çin sərmayəsi ilə icra olunan layihələrdən biri də elektrikli avtobus istehsalını əhatə edir. 2024-cü ilin iyul ayında Çinin "BYD Company Limited" (BYD) şirkəti ilə Azərbaycan arasında Çərçivə sazişi imzalanıb. Çərçivə sazişi elektrik mühərrikli avtobusların alınmasını, onlara xidmətin göstərilməsini, ölkəmizdə istehsalın qurulmasını və lokallaşdırılmasını nəzərdə tutub. Sənəddə eyni zamanda Sumqayıt Kimya Sənaye Parkında 2025-ci ildə elektrik mühərrikli avtobusların istehsalı zavodunun tikilməsi nəzərdə tutulurdu. İnvestisiya həcmi 34 milyon dollar olan layihə çərçivəsində ehtiyat hissələrinin mərhələli şəkildə lokallaşdırılması planlaşdırılır. Layihədə "Azərbaycan İnvestisiya Şirkəti" ASC payçı kimi iştirak edir. Layihə üzrə BYD şirkətinin Azərbay-

ilk elektrobus sentyabrda istismara qəbul edilib. Avtobus BakıBus MMC-yə təhvil verilib. Bildirilib ki, ilk istehsal olunan 12 metrlik avtobus 82 sənişin tutumuna malikdir və bir dəfə şarjla 350 km məsafə qət edə bilər.

Açıqlanan məlumata görə, BYD şirkəti ölkəmizdə əlavə dəyər zəncirinin inkişaf etdirilməsi məqsədilə yeni istehsal sahələrinə də investisiya qoymağı nəzərdə tutur. Şirkət gələcəkdə elektrikli işləyən yüngül yük maşınlarının, kommunal xidmətlər üçün elektrik maşınlarının və elektrikli minik avtomobillərinin istehsalı üzrə əməkdaşlıq etməyi hədəfləyir. Ümumilikdə, Azərbaycanda 2026-cı ildən etibarən illik 200-250 elektrik mühərrikli avtobusun istehsalı planlaşdırılır.

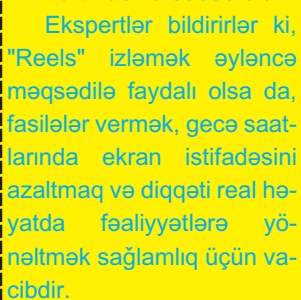
Bundan əlavə, Azərbaycan Xəzər dənizində yaşıl enerji istehsalı sahəsində nəzərdə tutulan çoxmilyardlıq layihələrdə Çin şirkətləri ilə işləməyə hazırlaşır. Bu istiqamətdə artıq bir sıra addımlar atılıb.

Ölkələr arasında investisiya əməkdaşlığı strateji sahələrə də müsbət təsirini göstərir. Belə ki, Azərbaycan Çin və Pakistanın birgə istehsalı olan "JF-17 Thunder" yüngül çoxməqsədli qırıqçı təyyarələrin alışı sürətlə artırır. Ərəb mətbuatının yazdığına görə, Bakı belə təyyarələrin sayını 16-dan 40-a çatdırır. Bunun üçün Pakistanla 3,4 milyard dollarlıq müqavilə imzaladığı qeyd olunur. Aydın məsələdir ki, Çin texnologiyası əsasında istehsal olunan bu təyyarələr Pakistan Pekinin razılığı olmadan Azərbaycana sata bilməzdi.

□ **Dünya SAKIT,**
"Yeni Müsavat"

N 239 (8849) 31 dekabr 2025

Brazilyada bir kurortda keçirilən qarpız yemə yarışını zamanı iştirakçı ölüb. Məlumat “Daily Mail” nəşrinə istinadən verilib. 37 yaşlı Karlos Serasomma həyat yoldaşının gözü qarşısında müsabiqədə iştirak edərkən dünyasını dəyişib. Faciə San-Pedru şəhərində baş verib. Yarışda Karlos bir qarpız dilimini əllərini istifadə etmədən sürətlə yeməli olub. Lakin yarışın başlanmasından bir neçə dəqiqə sonra o, boğulmağa başlayıb və huşunu itirib. Şahidlərin sözlərinə görə, kurort işçiləri və qonaqlar Karlosu xilas etməyə çalışsalar da, bu, mümkün olmayıb. Bildirilib ki, kişinin ölüm səbəbi nəfəs yollarının tutulması olub. Polis hadisə ilə bağlı araşdırmaya başlayıb.

Bözi insanlar Yeni ili bayram süfrəsi arxasında deyil, iş yerində qarşılamalı olurlar. Rusiyalı psixoterapevt Dmitri Petelin KPRU-ya dekabrın 31-də işləmək məcburiyyətində olan şəxslərin bayram əhvalı-ruhiyyətini qorumasının üsullarından danışdı. “Ümumiyyətlə, yalnız ənənəvi olaraq müsbət emosiyalar yaşamalı olduğumuz dövrlərdə sevinmək psixi sağlamlıq üçün həmişə faydalı deyil. Belə bağlılıq, gözləntilər doğrulmadıqda asanlıqla sizi tarazlıqdan çıxara bilər. Psixika üçün bayramlara və digər hadisələrə daha çevik münasibət göstərmək daha yaxşıdır”, - deyən Petelin qeyd edib. Mütəxəssisin sözlərinə görə, əgər Yeni il gecəsi işdə keçirərsə, bayramı sakitcə başqa günə keçirmək olar. Bundan əlavə, psixoloq yaxınlarla əlaqə saxlamadığı - onları telefon və ya məsələşmə vasitəsilə təbrik etməyi, həmçinin bayram növbəsinin əvəzində özünə xoş “mükafat” düşünməyi məsləhət görüb. Bu, kinoteatra getmək, kiçik alış-veriş etmək və ya bayram günlərində işləməyə görə verilən əlavə istirahət günü ola bilər.

Səhifəni hazırladı: SELCAN

**“Yeni Müsavat”ın kompüter mərkəzində yığılıb, səhifələnib,
“Son dəqiqə” MMC-nin mətbəəsində çap edilib. Əlyazmalar geri qaytarılır.
Müəlliflərlə redaksiyanın mövqeyi uyğun gəlməyə bilər.**